

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Yıl: 11, Sayı: 260, 11 Haziran 1984

İŞÇİNİN SESİ

Faşizmin yeni saldırısını püskürtmek, demokrasiyi getirmek için dolu dizgin devrimci savaşım!

Rejimin deliğini tamir etmeye çalışıyor, saldırıyorlar. Ama köprülerin altından çok sular aktı. İşçi sınıfımız bu delinmiş rejimi batıracaktır.

Haklarımızı söke söke alırız

İstanbul'da Türk-İş Birinci Bölge Temsilciliği büyük bir "geniş tabanlı hak arama" toplantısı düzenledi. 12.000 işçinin katıldığı toplantıda "grev bizim hakkımız söke söke alırız" diye bağrıldı. Şevket Yılmaz konuşmasında işçinin güç durumundan söz etti, ufukta zor günler var dedi ve "devlet baba"yı işçinin yanında(!) yer almaya çağırdı.

Yılmaz konuşmasına beyaz güvercinler uçurarak başladı. Bu güvercinler iki bambaşka anlam taşıyordu: Türk-İş yönetimi açısından, ufuktaki zor günleri sınıf barışı çerçevesinde tutabilme özlemini dile getiriyordu. İşçiler açısından ise sınıf savaşımının adeta güvercinler gibi uçup yükseleceğini dile getiriyordu.

Uzun süredir Türkiye'nin siyasal ortamında varolan hareketlenme artık burjuvazinin denetimini fırlatıp atmaya doğru gidiyor. Hareketlenmenin nedeni, temelinde yatan toplumsal olgu, zaten baştan beri işçi sınıfının, halk yığınlarının biriken öfkesiydi. Ama bu uzun süredir kendini, burjuvazinin sözcüleri arasındaki itiş kakışlar biçiminde açığa vuruyordu.

Burjuva sözcüler arasında itiş kakış olması, bunca gürültü içinde neden işçilerin sesi de duyulmuyor sorusunu getirdiği için, şimdi göstermelik bir biçimde, "işçilerin sesi de duyuluyor" havasını yaratmak zorunda kaldılar. Bu göstermelik girişimin nesnel mantığı, işçilerin gerçek sesinin açıkça duyulmasına dolayısıyla siyasal yaşamın denetimden hepten çıkmasına gider. İşte Türk-İş'in toplantısı bu açıdan büyük önem taşıyor.

Bu süreci burjuvazi de görüyor. Bu nedenle, ortamın kızışmasını önlemeye çabalıyor. Süreç, kızışma, toparlanma çabası, yeniden kızışma biçiminde ilerliyor. Ama her kızışma bir öncekinden daha derin, daha uzun ve daha kapsamlı olurken, her toparlanma çabası bir öncekinden daha az etkin, daha az ömürlü oluyor.

Nitekim, tam da Türk-İş'in bu toplantısından birkaç gün önce, Evren, çığrından çıkan ortamı yeniden toparlamak üzere bir girişimde bulunmuştu.

Evren Manisa konuşmasında "anayasayı deldirtmem" diye tehditler savurdu. İşçileri doğrudan karşısına alma cesareti gösteremediği ve aklınca ayır-buyur taktiği izlediği için aydınlara saldırdı. "Masuscuktan" Türkiye'de işçi sınıfı yokmuş gibi davranarak devrimci harekete, devrimci tutuklulara, Nazım Hikmet'e, komünistlere, son dilekçeye imza atanlara hep "olmaz olası aydınlar" diye, iç düşmanlar olarak saldırdı.

Devrimci tutukluların zindanlardan yükselen yiğit direnişlerine kin kusan Evren, af konusunda Avrupa demokratik kamuoyuna "yanıt" vermeye çalışırken, Avrupa'dan, Hitler'in sağ kolu faşist Hess'in neden affedilmediğinin hesabını sordu! Avrupalılar faşistlere karşılarsa biz de komünistlere karşıyız demeye gelen bir mantık yürüterek faşist kimliğini bir güzel sergiledi.

Evren'in bu uyarısından meşajı kapan tüm burjuva sözcüler kendi konumlarına göre hemen yapıcı çabalarını yoğunlaştırıp, akıllar vermeye, ortalığı yatıştırmaya başladılar. Bunlar arasında iki ana öbek göze batıyor. Biri, *Tercüman*, öteki *Milliyet* öbekleri.

Tercüman öbeği, daha çok Evren'e ve ANAP içindeki "bazı" eğilimlere akıl veriyor. Bu öbek, rejime yeniden üniforma giydirmek "sakıncalıdır", ANAP içinden "yeni" partilerin doğması için de zaman erkendir, "erken doğum tehlikelidir" diyor. Bu durumda, Özal'ın başarısı için çalışmak, ANAP'ın "birliğini" korumak, DYP'nin yedek işlevi görebilmesini sağlamak gerekir görüşünü savunuyor. Evren'e, Özal'la arasında derin çelişkiler varmış imajı verecek davranışlardan kaçınmasını, ANAP içindeki "bazı" eğilimlere ise kendilerini hemen kabak gibi açığa vurmamalarını öğütlüyor. Yani, faşizmin çözülüşü karşısında yeni bir saldırıyı daha iyi olgunlaştırarak yapalım diyor. (Bakınız, 2,3,4 haziran 1984, *Tercüman)*

Milliyet öbeği ise Evren'e sarılarak, onu "çok demokratik", "insan haklarından yana" göstererek, Özal'ı suçluyor görünümünde gerçekte Özal'a akıl veriyor. Özal'a, siyaset alanını Evren'e bıraktın, dilekçeye yanıtı sen vermeyince o verdi, geçmiş yönetimleri suçlayıcı konuşmalar yaparak Evren'in Manisa konuşmasına fırsat yarattın, uyguladığın ekonomik siyasetin sonuçları tehlikeli noktalara vardı, kritik anlarda dış gezilere çıkarak otorite boşluğu doğmasına neden oluyorsun vb. öğütler veriyorlar. Yani onlar da, Özal'a, Evren'le arasında çelişki varmış imajını yaratmamasını, Evren'i hoş tutmasını söylüyorlar ve kendileri bu hoş tutma işlevini görüyorlar. Bir toplumsal patlamaya neden olacak durumlar doğmadan, halktaki öfkeyi daha liberal adımlarla yatıştırmaktan yanalar. Erken seçim istemiyorlar, anayasa değişikliği istemiyorlar. İnönü hemen hemen bunları söyledi. Palyatif önlemlerle bir revizyondan yanalar. (Bakınız, 15, 30, 31 mayıs ve 1,3,4 haziran, *Milliyet)*
Mayıs ve 1,3,4 Haziran, *Milliyet)*

Burjuva sözcüler tam böyle ortam yatıştırma operasyonu yürütürlerken Türk-İş toplantısı işçi sınıfı denen "kabusu" hatırlatarak havayı dağıtıverdi. Zaten artık hava çok kısa sürede ve kolayca çığrından çıkıyor. Artık hangi konu olursa olsun, altından hemen çelişkiler yumağı kendini gösteriveriyor.

Bira konusu tartışıldı, sözde gençlerin sağlığından vb. söz edildi, meğer altında biracılarla meyva suyu üretenlerin çıkar çatışması yatıyormuş. Üstelik bunu da yine Yavuz Donat gibi burjuva yazarlar açık ediveriyor. İTT ihalesine karşı çıkanlar, ihaleyi İTT alırsa, CİA'nın telefon konuşmalarını dinleyeceğinden korktuklarını dile getiriyorlar ama bunun da altında ihaleye katılan öteki "rakipler" varmış. Aslantaş barajı çöktüğünde, ortaya, acaba sabotaj mı diye sorular attılar. Onun da altında Doğuş İnşaat ve şimdi bu şirketi yöneten Kafaoğlu çıktı. Aylardır bilinen hayali ihracat konusunda ise, bir "rastlantı" eseri ANAP'ı desteklemeyen 9 firma şimdi suçlu ilan edildi. Rauf Tamer "haklı olarak", "rejim deliniyor" diye bas bas bağırdı, uyarılar yaptı. *(Tercüman,* 24 mayıs 1984 ve 27 mayıs 1984)

Rejim deliniyor değil delindi. Çoktandır su alıyor. Deliği tamir etmeye çalışıyorlar. Ard arda idam kararları, tutuklamalar, kovuşturmalarla saldırıya geçiyorlar. Ama yıl 1984. Köprülerin altından çok sular aktı, durum farklı. İşçi sınıfımız bu delinmiş rejimi batıracaktır. Kürt-Türk, kadın-erkek, çocuk-yaşlı tüm halkımızın, hatta burjuvazinin çıkarları yüzünden yangınlara sürüklenen bölgemizin güzel geleceği Türkiye işçi sınıfının savaşımına gözlerini çevirdi.

Grev bizim hakkımız, söke söke alırız!

Yalnız greve değil, devrime de hazırız!

Cemile Çakmak

Türk-İş Birinci Bölge Temsilciliğinin İstanbul'da düzenlediği "geniş tabanlı hak arama" toplantısından bir görüntü

Dış ilişkil r ç lişkiler yumağı

Türkiye yoğun bir dış ilişkiler ve çelişkiler yumağı içindedir. Ardarda İran, Pakistan, Libya, Irak ve Suudi Arabistan seferlerine çıkan Özal, uzunca bir süredir yurt dışından başbakanlık yaparken, basında dış siyasetle ilgili çeşitli sürtüşmelerden söz ediliyor.

AET'nin Türkiye'deki temsilcisi, silahla tehdit edildi ve Belçika'ya gitti. Dünya Bankası, çoktan planlanmış 150 milyon dolarlık bir kredinin koşullarını değiştirdi. Sıkı bir pazarlık sürüyor. NATO kumandanlarından Small, Limni adasındaki Yunan silahlarını övünce Türkiye Dışişleri, Limni adasında silah bulundurmama anlaşması var diye ayağa fırladı. Denktaş, Kıbrıs'ta barış güçlerinin katliama hazırlandığını "ifşa" ederken, Washington'da NATO Dışişleri bakanları toplantısı yapıldı. Bu toplantıda Türkiye müttefiklerini "uyardı". Bu arada Irak bir Türk tankerini bombaladı.

Yine bu sıralarda IMF Türkiye'nin ekonomik durumundan telaşa kapıldı.

Bu sürtüşmelerle bağlı olsa gerek, son sıralarda boğucu bir şövenizm propagandası yapılıyor.

Önce Batı Trakya Türkleri baskı altında dediler. Derken ardından Kırım Türkleri piyasaya çıktı. Bundan sonra "Bulgaristan'da Türk katliamı" diye manşetler belirdi. Bu arada Yunanistan'a "hava sahamızı ihlal etmemesi" yönünde uyarılar yapıldı. Mersin'de üç gemi dolusu malın Yunanlı korsanlarca kaçırıldığı öne sürüldü. Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'daki topraklarını gösteren tarihi haritalar koca sayfa basılırken, Haliç'in temizliğine İstanbul'un fethinin yıldönümünde başladılar. Ama bu şövenizm seline en hoş örnek şu oldu: *Hürriyet* Almanya'daki 35 saatlik iş haftası grevlerine ilişkin olarak "grevlerin en sadık nöbetçileri Türkler" diye manşet attı. *(Hürriyet,* 28 mayıs 1984)

Bu şövenizm seli şu anlama gelebilir: Türkiye Ortadoğu'daki bazı hesaplar temelinde Yunanistan ve Avrupa'yla sert bir çekişme yürütüyor. İçeride iyice boğulmuş durumda olan Türkiye finans kapitali, belki de Körfez savaşına müdahaleye hazırlanıyor.

Nitekim bu yönde hazırlıkları da hiç ihmal etmediler. "Komşuda pişer, bize de düşer" sloganı altında, uzun bir süredir, Türkiye'nin Körfez'deki savaşa "istemeden" bulaşabileceği fikrini işliyorlar.

Ancak burjuvazinin "küçük" bir açmazı vardır. Dışarıyla savaşa bulaşırsa, "iç düşmanını" silahlandırmak zorunda kalır. "İçerideki düşman"da namluları burjuvaziye çeviririr.

S. Günbudak

İŞÇİNİN SESİ
Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Sorunun yanıtı: Menşevizme

TKEP'in çıkardığı "Emek" dergisinin nisan-mayıs sayısında, "Cenevre'den bir Emek okuru" imzalı bir yazı gözüme ilişti. Yazı, Cenevre'de düzenlenen "4. Program" konulu seminer üstüne izlenimleri aktarıyor.

Yazının sahibi, *İşçinin Sesi* üstüne çarpık ve anlamsız bir takım alıntı ve değerlendirmelerden sonra *"İşçinin Sesi"*nin "Troçkizme gittiğini" söylüyor.

Yazar herhalde büyük bir "keşif" yaptığını sanıyor. *İşçinin Sesi*'ne bu tür yakıştırmaları menşevik dostları çok denedi. Bayatladı ve "yalancı çoban"ın hikayesine döndü.

İşçinin Sesi'nin ne dediğini anlamadan "Troçkizme gittiğini" anlayan bu zeki yazarın "keşif"lerine bakalım.

İşçinin Sesi, şöyle diyormuş: *"İşçinin Sesi*'nin diğer siyasi örgütlerden farkı, dünya sosyalist sistemine bakışta görülmektedir. Bu da tek dünyada iki pazar anlayışımızdır."

Bizim bildiğimiz *İşçinin Sesi* "tek dünyada iki pazar" değil, "tek dünya pazarı vardır, kapitalist ve sosyalist pazarlar onun sektörleridir" dedi. Seminerde de böyle denmiştir. Bu tezi Troçkizmle bağlayan, yazı sahibinin Marksizm-Leninizmi öğrenmeye ihtiyacı vardır.

İşçinin Sesi, "dünyada kapitalizm varolduğu sürece savaş tehlikesi var demektir, o nedenle barış teranesinin manası nedir" demiş (!)

İşçinin Sesi "barış teranesinin manası nedir" gibi saçma birşey söylemedi. Seminerde de böyle denmemiştir. Denen şudur: "Kalıcı bir barışı devrimlerde aramak gerekir." Bunun Troçkizmle değil, Leninizmle ilgisi vardır. Aynı zamanda "Emek okuru" yazarın burjuvaziyle barış yapıp devrimi satan oportünizmde gönlü vardır.

İşçinin Sesi "gerçekte Troçki'nin Lenin'e karşı ileri sürdüğü 'dünya devrimi olmadan Sovyetlerde sosyalist erk kurulamaz' anlayışını" savunmuş (!)

İşçinin Sesi, Marks'ın ve Lenin'in öne sürdüğü bir anlayışı savunuyor. Bu da dünya devrimi olmadan sosyalist erkin kurulamayacağı değil, dünya devrimiyle beslenmezse sosyalist erkin tehlikede olduğudur.

Bunu anlayamadığı için yazar, *İşçinin Sesi* "sosyalizmden geriye dönülebileceğini" ileri sürüyor diye şikayet ediyor. Oysa bu Troçkizmle ilişkisi olmayan bir doğrudur.

İşçinin Sesi'nin "sosyalizmde çok parti olur" demesi, "proletarya diktatörlüğüne karşı gelmek" demekmiş (!) Bu durumda Lenin'i ve Konstantin Zaradov'u da Troçkistlere katmak gerekecek (!)

İşçinin Sesi'nin "dünya devrim güçlerini üçten ikiye indirmesinin" ise Troçkistlikle nasıl bir bağlantısı olduğu kapalı kaldı.

Bir de FKBDC var. Hem "programda cephe sorunu yok" demek, hem de cephede yer almak sorumsuzlukmuş (!) Asıl sorumsuzluk bu denli anlayışsızlıktır. Cephe bizim için ille de olması gereken birşey değildir. Olursa, olan, sınıf savaşımı için yararlıysa gireriz, ya da gerekiyorsa biz çağırırız. Ama bir zorunluluk değildir.

Yazının sahibinin sorusuna geri dönersek, *İşçinin Sesi*'nin yeri bellidir. *"Emek* okuru" *"Emek"* dergisinin nereye gittiğini sorsaydı daha yerinde bir iş yapmış olurdu. Biz söyleyelim: Menşevizme çoktan gitmiştir.

H.D., Londra

İŞÇİ MİZAHI

Oportünistlere sorduk: Faşizm çözülüyor mu, çözülmüyor mu? İşte cevabı!

Baştürk, Nobel Barış Ödülüne aday gösteriliyor

Değerli Yoldaşlar,
Bir aksaklık nedeniyle *İşçinin Sesi* Norveç örgütü olarak katıldığımız ve bizler için oldukça başarılı geçen 1 Mayıs haberini ancak bu sayımıza gönderebiliyoruz. Özür dileriz.

1 Mayıs öncesi Türkiyelilerin yoğun olduğu semtlerde geniş çapta afişleme yaptık. Türkiyeli işçileri bizlerle birlikte 1 Mayıs'a katılmaya çağırdık. 1 Mayıs günü bu çalışmamızın olumlu sonuçlarını gördük. Geçen yıla oranla çok daha kalabalık yürüdük.

Yürüyüş kolumuzun önünde *İşçinin Sesi* flaması, onun arkasında da NTİB flaması yer aldı. Kızıl bayraklarımız, "yaşasın proletarya enternasyonalizmi", "Türkiye'de faşizme hayır", "işkenceler durdurulsun" gibi çok sayıda pankartlarımızla ilgi çeken, renkli bir gurup oluşturduk. Yürüyüş boyunca devrimci belgilerimizi haykırdık.

Yürüyüşe katılmayan çok sayıda Türkiyeli işçinin yürüyüş güzergahına gelip bizi alkışlaması bu 1 Mayıs'ın bir yönüydü.

Yürüyüşten sonra yapılan mitingde Norveç Sendikalar Birliği (LO) avukatı Karl Nundrup Dahl'ın yaptığı konuşma çok önemliydi. Dahl, bu yıl Nobel Barış Ödülüne Abdullah Baştürk'ü aday göstereceklerini açıkladı. Daha önce Türkiye'ye gitmiş, DİSK yöneticileriyle görüşmüş olan Dahl konuşmasının büyük bir bölümünü Türkiye'ye ayırdı. İşkencenin Türkiye'de yaygın bir uygulama olduğunu belirten Dahl Nobel Barış Ödülünü Baştürk'e kendi elleriyle vereceğini söyledi.

Oslo'da bu yılki 1 Mayıs yürüyüşü 15 bini aşkın bir katılımla gerçekleştirildi. Gelecek 1 Mayıslarda daha güçlü katılım için ileri!

S.İ.-E.S., Norveç

NTİB II. Genel Kurulu yapıldı.

Norveç Türkiyeli İlericiler Birliği (NTİB) 20 mayıs pazar günü ikinci olağan genel kurul toplantısını yaptı. Devrim şehitleri ve hapishanelerdeki devrimci tutukluların anısına yapılan saygı duruşundan sonra divan başkanlığı seçimi yapıldı.

Yönetim kurulu raporu ve mali rapor okunduktan sonra tartışmalara geçildi. Daha sonra yönetim kurulu aklandı. Yeni yönetim kurulunun seçiminden sonra sıra önümüzdeki dönemde yürüteceğimiz çalışmalar üzerinde tartışmalara geldi. Tüm üyelerin görüşü soruldu, öneriler alındı.

Genel kurulun önümüzdeki dönem için aldığı kararlar arasında Yabancı İşçiler Sorunu adlı Çek-Al'ımızın Norveççeye çevrilmesi, Nazım Hikmet'in şiirlerinden oluşan Norveççe bir kitap hazırlanması vardı. Ayrıca, *İşçinin Sesi*'ne abone kazanılması, bir koro kurulması, tiyatro gurubu oluşturulması, yakın gelecekte bir kültür gecesi düzenlenmesi, seminerlerin daha sık yapılması gibi öneriler geldi, kararlar alındı.

Aile ziyaretlerinin arttırılması ise gelen bir başka öneriydi. Aile ziyaretlerinin arttırılması sonucu bir kadın gurubunun oluşturulabileceği konusunda genel kurul fikir birliğine vardı.
Devrimci selamlarımızla.

Ersoy Şanlı, Oslo

Sesimizi her alanda yükseltiyoruz

Fransa Türkiyeli İlericiler Birliği çatısı altında kurulan İşçi Büro'sunun daha da geniş işçi yığınlarını kucaklaması için çalışmalarımızı geliştiriyoruz. Büromuzun çıkardığı *Fransa'da İşçi Bülteni* 5. sayıya ulaştı. İşçilerin günlük savaşımına yol gösteren *Bülten*'in yaygın dağıtımını yapıyoruz. *Bülten*, "10, Rue des Petites-Ecuries (Kat 6) Paris 75010" adresinden istenebilir.

Yeni bir girişimimiz de Türkiye'de Demokratik Hakları Savunma Komitesi'nin Fransa'daki eşini kurmak oldu. Komite, Fransa demokratik kamuoyuna yönelik olarak Fransızca bir yayın çıkarmaya başladı.

Sesi'mizi her alanda yükseltmek için çalışmalarımızı daha da derinleştireceğiz. Fransa'daki Türkiyeli işçilerin önderliği yolunda güvenle yürüyoruz.

Fransa

Kadınlar arasında çalışmaya hız veriyoruz

Değerli Yoldaşlar,
Derneğimizde kadın sorunu üzerine bir seminer verildi. Seminere kadın ve erkek yoldaşlar katıldı. Toplumun değişik kesimlerinin neden ayrı sorunları da oluyor, bu sorunların yanı sıra ayrı bir kategori olarak bir kadın sorunu olmasının nedeni nedir sorularına yanıt aranarak başlanan seminerde şöyle dendi: Kadın sorunu yüzyıllara dayanan bir sorundur. Kadının kurtuluşu da toplumun kurtuluşuna bağlıdır.

Semineri veren yoldaş daha sonra ilkel komünal toplumda kadının yeri, feodal ve kapitalist toplumlarda kadınların üstündeki baskıları çeşitli örneklerle anlattı. Marks, Engels ve Lenin'in bu konudaki fikirlerini anlattı. *İşçinin Sesi*'nde Çek-Al olarak yayınlanan yazıdan da yararlanarak kadınlar üzerindeki sömürü, ezgi ve baskıya karşı ne yapmamız gerektiği konusunda uzun uzun tartıştık. Tartışmalarda, bu konuda erkek yoldaşlara büyük görevler düştüğü vurgulandı.

Seminer sırasında bir yoldaşımız şöyle bir fikir ortaya attı: Kadınların kurtuluşu ancak sınıfsız toplumda mümkün olacağına göre biz şimdi kadın sorunuyla ilgilenmeyelim. Tüm gücümüzü sınıfsız toplumu kurmaya yöneltelim. Tartışmayı alevlendirmek için ortaya atılan bu görüş üzerine hemen herkes söz aldı. Bu görüşün menşeviklerin ve onlara benzeyenlerin görüşü olduğu, ulusal soruna da böyle yaklaştıkları söylendi. Kadınların devrimi gerçekleştirmede, komünizmi kurmada ne kadar büyük bir potansiyel taşıdıkları, kadın sorununa önem vermeyen, bu sorunu devrimle bağlamayan bir hareketin hiçbir şey yapamayacağı vurgulandı.

Seminerin sonunda örgüt olarak kadınlar arasında nasıl çalışma yürütmemiz gerektiği üzerinde durduk. Bir kadın komitesi oluşturduk. Bundan böyle çevremizdeki işçi kadınlar, öğrenci genç kızlar ve ağır sorunları olan ev kadınları arasında çalışmalarımızı yoğunlaştıracağız. Bir yandan da eğitim çalışmalarına hız verip bilincimizi yükselteceğiz. Bu çalışmalarımızda sizlerden de öneriler bekliyoruz.
Selamlarımızla.

Frankfurt Kadın Komitesi

SELAM

Selam olsun sana
Seni yaratana selam olsun.
Selam partimiz TKP için
çarpışana, savaşana.
Selam savaşıp da bir ölüp,
bin dirilene.
Selam uğrunda ölene,
silaha sarılana selam.
Bu gülünç, aşağılık
düzene direnene, direnip
işkencelerde çarmığa
gerilene.
Selam dayanana, yatana,
selam olsun suçu yok ceza
görene.
Selam olsun karanlığı
yırtarak
Kızıl bayrağı çekene.
Dayan geliyor
orak ile biçerek,
geliyor dayan,
karanlığı çekiç ile ezerek.
Selam ola o çekici tutana
Olsun selam orak ile biçene.
İşçiyiz biz, selamım işçiye,
Sesidir işçinin
Selam *İşçinin Sesi*'ne

Ural Batı, Norveç

DUYURU

Koromuzun
İşçinin Sesi
10. yıl gecesinde
orkestra eşliğinde
söylediği marşların
kasetleri yeni çıktı.
4 Sterlin

TKP Bayrağı
TKP ve *İşçinin Sesi*
Rozetleri
İşçinin Sesi
Korosu'nun
ilk kasetleri
Bayrak 5 sterlin
Rozet 2,5 sterlin
İlk kasetler
3 sterlin

Adresimizden isteyebilirsiniz.
15 ve daha çok sayıda isteyenlere
%50 indirim yapılır.

Madenciler grevi İngiltere'de yıllardır görülmedik bir kararlılıkla sürüyor

Grev, işçi hareketinin geleceği üstüne ciddi bir sınav niteliği kazandı. Maden işçileri kararlılıkla savaşıyorlar. Bu kararlılığı sürdürürlerse her türlü engeli aşıp sınıflarına da büyük adım attıracaklardır.

Madenciler grevi engelleri aşa aşa yükseliyor

İngiltere işçi sınıfının en militan kesimi olan kömür işçilerinin 12 mart 1984'de başlayan grevleri güçlü bir biçimde sürüyor. Grev, Ulusal Kömür İşletmesi'nin süregelen işçi çıkartma ve maden ocağı kapatma programına karşı yapılıyor. Ulusal Kömür İşletmesi içinde bulunduğumuz yılda 20 kömür ocağını kapatmayı ve 20 bin işçiyi işten çıkarmayı planlamıştı. İşçiler kömür ocaklarını kapatmanın toplumsal ilerlemeye ters bir karar olduğunu ileri sürüyorlar.

İngiltere'de yıllardır görülmedik bir kararlılıkla sürdürülen grev, işçi hareketinin geleceği üstüne ciddi bir sınav niteliği kazandı. Grev, İngiltere'de egemen olan sarı sendikacılığı yığınlar önünde sorguya çekiyor.

Madenciler Sendikası liderliği, grevin desteklenmesi ve başarıyla sonuçlandırılmasını sağlamak için öteki sendikaları ve öteki endüstri branşlarındaki işçileri kazanmak için büyük çaba harcıyor. Kömür işçileriyle dayanışma gelişiyor. Bazı sendikalar resmen aktif desteklerini veriyorlar.

İşkolunda büyük çoğunluğu oluşturan grevci işçiler ve sendika yönetimi, çeşitli vaadlere kanıp greve katılmayan bölgelerdeki ocakları durdurmak için yığınsal gösteriler yapıyorlar.

Bu süregelen gösterilerin 28 mayıs günü yapılanı savaşımda bir üst düzeye işaret etti. Güney Yorkshire'da 3 bin grevci işçi, 2 bin polisle çatıştı. Bölge polis şefi bu olayları "isyan" olarak nitelendi. Polislerin meslek örgütü olan *Police Federation*, Ulusal Kömür İşletmeleri'nin, yığınsal gösterileri durdurma kararı almak için mahkemeye başvurmasını istedi.

30 Mayıs günü, Güney Yorkshire'daki Orgreave İşletmeleri'nde bir gösteri kolunu yöneten Madenciler Sendikası lideri Arthur Scargill tutuklandı. Bunun üstüne tepkiler daha da yayıldı. 35 grevci işçi, Ulusal Kömür İşletmeleri'nin Londra'daki genel merkez binasını işgal etti. İşgalci işçiler, liderleri Arthur Scargill'in ve daha önce gözaltına alınan Kent bölgesi madenciler lideri Malcolm Pitt'in tutuklanmalarını protesto ettiler.

Avrupa Parlamentosu seçim kampanyası sırasında Banbury'de konuşan başbakan Thatcher, grev hattındaki şiddet eylemleri, "toplumumuzun ta kalbine" kadar giden bir savaştır dedi. (*The Guardian,* 31 Mayıs 1984)

Olaylar o kadar şiddetlendi ki, İşçi Partisi de birşeyler demek zorunda kaldı. İşçi Partisi lideri 1 Haziran'da yayınladığı bir bildiride konuya şöyle değindi: "İngiltere'deki grevlerde şiddet araçlarına yer yoktur. Bütün öteki sendikalar gibi, madenciler de, asıl güçlerinin barışçıl örgütlerden, barışçıl protesto ve grev gösterilerinden geldiğini bilirler."

Bu koyuşun da gösterdiği gibi, maden işçileri çok geniş bir engellemeye karşı karşıyadırlar. Olay bu nedenle de büyük önem taşıyor. Onlar kazanırlarsa tüm işçi hareketi için kazanım, kaybederlerse uzun süreli bir gerileme olacaktır. Maden işçileri azimle, kararlılıkla savaşıyorlar. Bu kararlılığı sürdürürlerse her türlü engeli aşıp sınıflarına da büyük adım attıracaklardır.

Sami Rasin

İş gününün kısaltılması istemi milyonları saran yakıcı bir istem oldu

Almanya'da 35 saatlik iş haftası için IG Metal'in örgütlediği yaygın grev, artan bir başarı ve etkinlikle sürüyor. Grevle dayanışma genişliyor.

Yaklaşık bir aydır süren greve, şimdilik 60.000 kadar işçi katılıyor. Ama geçtiğimiz hafta Almanya'nın 11 şehrinde yüzbinlerce işçinin katıldığı dayanışma gösterileri yapıldı. Yalnızca Bonn'da, metal ve matbaacılık işkolunda çalışan 200.000 işçinin katıldığı büyük bir dayanışma yürüyüşü oldu.

Almanya'nın ulaştığı teknolojik düzeyle, değil 35 saatlik, bundan çok daha kısa süreli çalışma son derece doğal ve gerçekçi bir istem olduğu halde, kapitalistler 35 saatlik iş haftasına bile bağnazca karşı çıkıyorlar. Biz Almanya işçi sınıfının, yaşam koşullarını bilimsel teknolojik gelişmenin elverdiği ve hatta dayattığı düzeye yükseltme savaşındaki bu ilk adımını destekliyoruz.

Grevdeki işçilerden 27.000'ine karşı lokavt ilan edildi. Hessen eyaletinde iş mahkemesi lokavtın

Bonn'da yapılan 200 bin kişilik yürüyüşten bir görüntü

yasalara aykırı oduğuna karar verdiği halde lokavt sürüyor ve gösteriyor ki kapitalistlerin kendi yasalarıyla bile dizginlenemez bir kâr güdüsü vardır.

IG Metal ile işverenler arasındaki görüşmeler çıkmaza girdi. İş verenler, sendikanın üyelerinin ancak %14'ünü kapsayacak bir 38 saatlik iş haftası önerisiyle geldiler. Bu durumda görüşmeler doğal olarak çıkmaza girdi.

Görüşmelerin çıkmazını da çözecek, iş saatlerinin süresini de sonuca bağlayacak olan işçi sınıfının kararlı savaşımıdır. Ve savaşım kararlı bir biçimde sürmektedir.

Türkiyeli işçiler de grevlere yığınsal katılmaktadırlar. Türkiye burjuva gazeteleri ya bunu da ulusçu bir övünç kaynağı gibi yazıyorlar ya da Türkiyeli işçilere işçi sınıfının ortak savaşından farklı hedefler getiriyorlar. Her iki durumda da işçi sınıfını Türk Alman diye bölmeye çalışıyorlar. Doğaldır çünkü Türk ya da Alman, tüm burjuvalar dünyaya kâr prizmasından, sömürü açısından bakıyorlar.

Türkiye Komünist Partisi Eşgüdüm Komitesi

YENİ SINAVLARA DOĞRU

Geçtiğimiz günlerde yapılan TKP-*İşçinin Sesi* Eşgüdüm Komitesi olağan toplantısının ardından yayınlanan Üst Büro Bildirisi

Son 25 yıldır Türkiye, tarihinin en hareketli, en çatışmalı dönemini yaşıyor. Toplum yaşamında, siyasal ortamda birbirini izleyen hızlı ve keskin dönüşler var. Burjuvazinin deyimiyle "istikrar" yok. Kapitalizm kendi yarattığı sorunların üstesinden gelemiyor. Sürekliliği olan, uzun erimli programlar uygulayamıyor. Toplumsal ekonomik krize sık sık siyasal krizler eşlik ediyor. Siyasal partiler, siyasal kadrolar bir alt üst oluş içinde ya hızla eriyip yok oluyor, ya da yeniden guruplaşıyorlar.

Toplum yaşamındaki her yeni dönemeç herkes için yeni bir sınavdır. En başta yığınlar bu sınavların derslerinden, kendi deneylerinden yola çıkarak eylemlerinin yönünü belirlerler.

Siyasal hareketler için yeni durumları görebilmek ve ona uygun davranabilmek varlık-yokluk sorunudur. Bunu beceremeyen siyasal örgütün yaşam nedeni kalmaz. Öncü olabilmek ise yalnız görebilmeyi değil, *önceden görebilmeyi* ve durumu değiştirecek uygun adımları atmayı gerektirir. Salt gözlemle, pratik süreçleri izlemekle nesnel süreçler kavranamaz. Yalnızca günlük, "güncel" olaylar sınırında pragmatik siyasetler yürütülebilir. Öte yandan bilimi, teoriyi dondurmak, yaşamın getirdiği yeni sorunları hazır reçetelerle çözmeye çalışmak dar doktrincilik olur.

Türkiye devrimci hareketinin son 15 yılı bu iki yönlü yanlışın örnekleriyle doludur.

Bugün de Türkiye'de yeni bir durum yaşanıyor. Herkes bu yeni durumla ilgili olarak açık konuşmak zorundadır.

Yeni olan ne?

Partimiz yeni durumu nasıl değerlendirdiğini açıkça belirtti. 6 Kasım seçimleri döneminde faşizmin çözülme sürecine girdiğini, 25 Mart seçimleriyle bu sürecin hızlandığını, çözülmenin "demokratikleşme" *olmadığını,* nasıl bir süreç izleyeceğinin ise en başta halkın faşizm üstündeki basıncının ağırlığına ve yönüne bağlı olduğunu söyledi. Türkiye ortamında faşizmin çözülme sürecinin yeni bir devrimci duruma yol açması, geçici olarak eskisinden daha güdük bir burjuva demokrasisine dönüş, ya da faşizmin kendi konumlarını güçlendirmek için yeni bir saldırısı olasılıkları vardır.

Faşizmin çözülme sürecinin nasıl bir yol izleyeceği bir yana, bugün yaşanan sürecin temel özelliğini şöyle belirleyebiliriz:

Faşizm altındaki dört yıl içinde burjuvazi Türkiye'nin ekonomik-toplumsal bunalımını çözmede kalıcı adımlar atamadı. Üstelik, programını uygulayabilmek için halk üzerinde görülmemiş şiddet uyguladı. İşçi sınıfını, küçük burjuva yığınları ekonomik olarak ezdi. Bu ekonomik ve toplumsal terörün faturası bugün faşizmin önündedir.

Burjuvazi arasındaki çelişkileri arttıran ve keskinleştiren *esas etken* halkın tepkisi ve bundan duyulan korkudur. Tepki eyleme dönüştükçe, çözülme sürecinin yönü ve içeriği de değişecektir. Ancak henüz toplum bu noktaya gelmemiştir ve bu durum, çözülme sürecinin bugünkü karakterini ve özelliklerini belirlemektedir: Türkiye bugün siyasal hareketliliğin, legal çalışma olanaklarının içeriği budanmış biçimde de olsa arttığı bir dönemden geçiyor. Devrimci-komünist hareketin üstündeki terör ve baskı hafiflememiştir. İşçi sınıfının budanmamış görüşlerinin su yüzüne çıkması açısından legal bir ortam yoktur. Ancak bu görüşlerin sızdırılabileceği olanaklar artıyor. Türkiye'de hava değişip faşizm çözüldükçe, en gerici, en azgın finans-kapital çevreleri de bu gelişmeyi yavaşlatabilmek hatta durdurabilmek amacıyla halka zorbalığı arttırmaya çalışmaktadır. Uzunca bir süredir biriken yoğun hoşnutsuzluğun, tam da MESS sözleşmesi gibi olayların gündemde olduğu bir sırada, eyleme dönüşmesinden burjuvazi çok korkuyor. Bu nedenle son zamanlarda tüm devrimci örgütlere karşı yeni bir hırçın saldırı, tutuklama furyası başlattı. Bunun *İşçinin Sesi*'ne de yönelmesi çok doğaldır. Evet, faşizm çözülüyor, ama devletin baskı aygıtı da devrimci hareketin üstüne yürüyüşünü sürdürüyor.

Bu çelişkili durumun basıncı, birçok siyasal odakta yeni bunalımların nedenidir. İdeolojik dokusu zayıf, devrimci bağımsız siyaset üretemeyen akımlar tıkanıyor. Devrimci hareketin sınıfsal bileşiminin ağırlıkla taşıdığı küçük burjuva karakter, örgüt içi huzursuzluklar, vb. birçok örgütü karamsar, umutsuz bir havaya sokuyor.

Bazı örgütler slogancılıkla, genel doğruları yaşamdan kopuk yinelemekle bu havadan sıyrılmaya çabalıyorlar. Küçük burjuva devrimci akımların bir bölümü ise, "devre dışı kalmamak", "bugünkü siyasal hareketliliğin şekillendiği zemin üstünde var olmak", "dogmatizmden kopuşmak" gerekçeleriyle inkarcılığa yöneliyorlar. Bugünün *en zararlı eğilimi* inkarcılıktır.

Üç buçuk yıldır susan burjuva aydınları, "yeni" sosyal demokratlar ve gericilik döneminin devrimci hareketten elediği "bağımsızlar". Yeni "teori arayışları", böyle bir ortamda ilgi topluyor. 25 Mart seçimlerinden sonra devrimci harekette görülen durgunluk, ne yapacağını bilmezlik, içinde döneklik taşıyan bu havanın yayılmakta olduğunu gösteriyor.

Devrimci hareketin moral bozukluğu ve durgunluğa düşmesi için Türkiye ortamında haklı bir temel yoktur. Son yıllarda Türkiye'de sıra sıra burjuva seçenekler denendi. Sosyal-demokrasinin de, faşizmin de Türkiye kapitalizminin yapısal bunalımını çözecek programa sahip olmadığını pratik gösterdi. Burjuvazi, tüm toplumun "temsilcisi", "kurtarıcısı" olma işlevlerini *tarihsel* olarak çoktan tüketti. Şimdi bu gerçeğin, kendi deneyleri temelinde yığınların bilincine ulaşmakta olduğu bir süreci yaşıyoruz.

Türkiye'de toplumsal gelişmelerin başını çekecek dev bir işçi sınıfı var. Bugünkü suskunluk kimseyi şaşırtmasın. Bu, büyük çığlıklara hazırlığın suskunluğudur. Faşizm, üçbuçuk yıldır, işçi sınıfına, emekçi halka hem siyasal, hem ekonomik yönden saldırıyor. Rakamların gösterdiği "mutlak yoksullaşma" milyonlarca insanın yaşamına gerçek açlık getirdi. Bunun tepkisi korkunç olacaktır.

Faşizm, küçük burjuvaziyi yedeğine alamadı. Sivil siyasal örgütlenmeler yoluyla yığın desteğini genişletemedi. İktidar blokunun içinde çatlaklar büyüyor. Türkiye'nin nesnel ortamı birkaç ayda ANAP'ın "Türkiye kapitalizminin tek alternatifi" olarak sunulan programını eskitti. Türkiye'nin tarihsel, toplumsal gelişim çizgisi asıl burjuvaziyi "devre dışına" itiyor.

Türkiye ortamı patlamalara gebedir. İşçi sınıfı ve emekçi halk için tek çıkış yolu devrimdedir. Burjuva seçenekler tükendikçe yalnız nesnel olarak değil, halkın bilincinde de devrim seçeneği öne gelecektir. Ancak, genel olarak devrim hareketi devrime ne yazık ki Türkiye ortamından daha uzaktır. Komünistlerin görevi önce bu durumu değiştirmek, devrimin öznel ögesini kavganın içinde hazırlamak, gelecek devrimci durumu devrime ulaştırmaktır.

Ne yapmalıyız?

Ortamın dayattığı görevleri hakkıyla yerine getirmek için bugün dikkat edilmesi gereken birinci nokta, haklı temeli olmayan ama genel devrimci harekete yayılan yılgın havaya karşı durmaktır: *Her türlü sallantıdan soyutlanacağız.*

İllegal parti örgütü esas silahımızdır. O varsa biz varız. Partinin demirden birliği, partilinin kollektif bilinci, disiplini, devrim için herşeyleri göze almışlığı yarınların en büyük güvencesidir. *İllegal parti örgütünü geliştireceğiz.*

Yığınlarla kaynaşmak isteyen hiçbir hareket legal olanakları küçümseyemez. Yığınlar neredeyse komünistler oradadır. Başka türlü sınıfın partisi, halkın öncüsü olunamaz. Ama biz, en güzel bir burjuva demokrasisinin bile bir eklentisi olmaya sonuna dek karşıyız. İşçi sınıfı ve emekçi halk için burjuva devletini paramparça etmeden demokrasi ve özgürlük kazanılamaz. Legal çalışma olanaklarını bu bilinçle *kullanacağız. Ses'*imizi duyuracağız. *Türkiye'de açılan legal olanakların en küçüğünden bile yararlanacağız.*

Legal-demokratik çalışma alanları yığınlardan taze güçler kazanma yoludur. Ancak demokratik çalışma alanları, aynı zamanda burjuva ideolojisinin en kolay üreyebileceği ortamdır. Bu nedenle, *burjuva ideolojisinin her çeşidine karşı savaşı yükselteceğiz.*

Önümüzde çetin görevler var. Bu görevlerin içine coşkuyla dalalım. Gerisini devrimci savaşın kendisi bize ve yığınlara gösterecektir. Gelecek onun için savaşanlarındır.

TKP-*İşçinin Sesi* EK
Üst Bürosu
1 Haziran 1984

Çözülüşü durdurmaya güçleri yetmeyecek

Ege Yöre Komitesi tarafından basılan bu bildiri geniş şekilde dağıtılmıştır.

Faşizm ülkemizde çözülme içine girmiştir. Toplumun çeşitli kesimlerinden yükselen muhalefet faşizmi daha da tedirginleştirmektedir.

Bu durum burjuvaziyi yeni arayışlar içine sokmaktadır. MHP'nin kadroları artan bir şekilde ön saflara sürülüp, üst düzeylerde saldırganlaştırılırken, Türk-İş'le oynamak istedikleri oyun geri tepince, işçi sınıfının sendikal çalışmasını bölücü, zayıflatıcı çabalar hızlanmaktadır. Sosyal-demokratlar bir yandan alternatif olmaya, işçi sınıfını yeni bir batağa sürüklemeye çalışırken MİSK'in çalışmaları yeniden başlatılmıştır. Bütün bu manevralar, faşizmin ekonomik toplumsal sorunlar karşısında acizliğini yansıtmaktadır.

Faşizm çözülüyor. Son olarak 1256 aydın ve sanatçının imzasını taşıyan bildiri de buna tanıklık etti. Ancak faşizm çözüldüğü içindir ki devrimciler, ilericiler üzerinde baskı, zulüm yine arttırılmak isteniyor. Faşizmin baskısı, zulmü karşısında cezaevlerinden yiğit direnişler yankılanırken, işçi sınıfımız örgütlenmesini güçlendirmektedir.

İşçiler! Sendikal birliğimizi bölme çabalarını teşhir ederek birliğimizi güçlendirelim. Sınıf sendikacılığı temelinde Türk-İş için savaşımı yükseltelim!

İşçi sınıfının kurtuluşu sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimine bağlıdır!

Gerçek demokrasi işçi sınıfının ellerinde yükselecektir!

Yaşasın devrim kavgamız!

Ege Yöre Komitesi
1 haziran 1984

Yığınların yaklaşan saldırısında sınıfımızın hegemonyasını sağlamak için parti örgütümüzü, yığın bağlarımızı coşkuyla güçlendiriyoruz.

1 Mayıs bildirileri elden ele dolaştı

Dünya işçi sınıfının bayramı 1 Mayıs'ı, biz işçiler, Manisa'da da sıkıyönetime meydan okuyarak kutladık. Fabrikalarda, işçi evlerinde, kırlarda türküler söylendi. Küçük işçi guruplarına partimizin 1 Mayıs bildirisini okuduk. Gelecek güzel günlerin ellerimizde olduğunu, savaşın yolunu anlattık.

30 Nisan gecesi sabaha kadar parti bildirimiz elden ele işçi Manisa'ya yayıldı. Sabah yorgunuz ama mutluluktan uçuyoruz. Sıkıyönetim uşakları kudurmuş, sokaklara, fabrika duvarlarına yapıştırılmış bildirilere tırnaklarıyla saldırıyorlar. Mahalleli keyifle zorbaların koşuşturmalarını seyrediyor.

Parti bildirimizi daha geniş yığınlara ulaştırabilmek için Manisa'nın geleneksel mesir bayramından da yararlandık. Bayram içinde bayram var. Mesircilerle yarışıyoruz. Bir yandan mesir, bir yandan bizim bildiri harıl harıl dağıtılıyor.

Kahvenin birinde faşistin teki küplere binmiş, "bu *İşçinin Sesi* komünistleri delirmiş" diye elindeki parti bildirisini herkese gösteriyor. Velhasıl bizim bildiri aldı başını gidiyor, her köşeye ulaşıyor.

Halkımız Demirel demokrasisini de, sosyal demokrasinin sahte umudunu da, faşizmi de yaşadı. Ama devrimci durumu da yaşadı. Halkımız, devrimci durumda gördüğü kurtuluş yolunu unutmadı. Halkın rejime bindirdiği basınç yükseliyor. Daha büyük bir güçle kurtuluş yoluna atılacağımız günler yaklaşıyor. Yığınların yaklaşan saldırısında sınıfımızın hegemonyasını sağlamak için parti örgütümüzü, yığın bağlarımızı coşkuyla güçlendiriyoruz.

Manisa

Öğrencilerin forumlarda canlı siyasal tartışmalar yürütecekleri günler yaklaşıyor.

G nçlik de hareketl niy r

Toplumdaki ve siyasal yaşamdaki hareketlenme hemen gençliğe de yansıdı. Birşeyler değişiyor.

Faşizmin ağır terörü öğrenci gençliği de susturmuştu. Karşı devrimin getirdiği şaşkınlık döneminden sonra öğrenci gençlik belirli bir değişime uğramıştı. Okudukları kitaplardan, konuşma biçimine kadar öğrencilerin herşeyleri değişmişti. Bir vurdumduymazlık, bireycilik egemen olmuştu. Bu dönem kapanıyor.

Artık hava yavaş yavaş bizden yana dönüyor. Daha sık bir araya geliniyor. Daha çok hareket var. Birşeyler yapma çabaları başladı. Kendi çevresiyle sınırlı kalsa da olumlu yönde iş yapmak isteyen ve bu amaçla kendi çevresini örgütleyen guruplar var.

İçten içe kaynayan öyle bir hareketlilik var ki, kültürel eylemler bile siyasal nitelik kazanmaya başlıyor. Öyle ki, sanat dergilerinin, gazetelerin okunması bile sorunlar üzerinde tartışmalar açabiliyor. Öğrenciler sorunlar karşısında artık pek boyun eğmiyor. Daha direngen, daha inatçı davranıyor.

Bu dediklerimi öğrenci gençlik içinden bir örnekle anlatmak istiyorum:

Yıllardan sonra ilk kez öğrenci ve öğretim üyeleri arasında akademik sorunların tartışıldığı bir toplantı düzenlendi. Oldukça yüksek bir katılımın gerçekleştiği toplantının en önemli yönü, öğrencilerin önemli konulara değinmeleri ve düşüncelerini çekinmeden dile getirmeleriydi.

Öğretim üyeleri başarının düşüklüğünü öğrencilerin suçu olarak göstermeye çalışırken, öğrenciler nedenin eğitim düzeninde aranması gerektiğini savundular. Akademik baskının yoğunluğundan, yurtlarda ders çalışacak sağlıklı bir ortamın olmadığından söz ettiler.

Örneğin bir öğrenci şöyle dedi: "Bu ortamda ne bizde çalışmak, ne de sizde ders anlatmak isteği kalıyor. Bunu siz de biliyorsunuz. Yapay motiflerle işler yürümez."

Bir başka öğrenci de şunları söyledi: "Üniversite eğitimi yalnızca mesleki bir eğitim değildir. Üniversite eğitiminin amacı bilimsel, özgür düşünmeye araç olabilecek, çok yönlü bir eğitim vermek olmalıdır. Bunun için özgür, bilimsel bir ortam olmalıdır. İnsanlar zor yoluyla bir arada tutulmamalıdır. Sorunların, çekilen yabancılığın ana nedenlerinden biri budur."

Toplantı gerçekten yararlı oldu. Arkası gelirse daha çok yararları da olacaktır.

Öğrencilerin forumlarda canlı siyasal tartışmalar yürütecekleri günler yakınlaşıyor.

İstanbul

Mamak'tan bin selam

Yoldaşlar,

Kırk gün süren açlık grevimiz bitti. Sağlığımız iyidir. Kendimizi eskisinden bile iyi hissediyoruz.

Örgütümüzün her açıdan gelişmesi bizler için en büyük moral kaynağı oluyor. Program taslağımız da böyle oldu. Gerçekten çok güzel olmuş. Partimize yaraşan bir program olmuş. Burada büyük yankılar uyandırıyor.

Yalnız programda köylülük diye bir sorunun ele alınmayışı biraz kafamı kurcaladı. Ele alınmamış da diyemeyeceğim. Yalnız Türkiye'de neden böyle bir sorun olmadığı üzerinde daha doyurucu bir şekilde durulsaydı daha iyi olurdu. Bunun dışında tek kelimeyle mükemmel bir program.

İşçinin Sesi'ni yaratan tüm yoldaşlara bin selam.

...., Mamak

Elçiliğin Af Örgütüne verdiği yanıt işkenceyi kanıtlıyor

Uluslararası Af Örgütü'nün yayınladığı, Türkiye'de işkence dosyasını gazetemizin geçen sayısında tanıtmıştık.

Türkiye resmi makamları, tam, seçimleri öne sürerek "demokrasiye geçtik" yalanını uluslararası kamuoyuna artık kolayca yutturacaklarını sanıyorlardı ki dosya yayınlandı ve onları çok rahatsız etti. Bu rahatsızlıkla, Londra'daki Türkiye Büyükelçiliği de "aktif" bir faaliyet içine girdi.

Büyükelçi Rahmi Gümrükçüoğlu, *Times* gazetesine, rapordan ve *Times* gazetesinin raporu verişinden yakınan bir mektup yazdı. Ayrıca elçilik, konuya ilişkin bir hükümet bildirisini İngilizce olarak yayınladı ve dağıttı. Ancak, bu bildiriyle işkencenin varlığına ilişkin düşünceleri hiç de dağıtamadı.

Bildiride işkencenin yokluğuna baş tanık olarak hükümetin kendisi, soruşturmaları, komisyonları vb. gösteriliyor! Sürekli, yüksek düzeyde sivil görevlilerin kurdukları komiteye ve bu komitenin bulgularına atıf yapılıyor. Bu işkencenin yokluğundan çok varlığını kanıtlıyor.

Bir ülkede, ki işkencenin düpedüz resmi bir uygulama olduğu söyleniyor, o ülkenin resmi makamları, işkencenin yokluğuna yine resmi "kanıtlar" gösterirlerse, bu işkencenin yokluğunu değil de resmen örtbas edildiğini kanıtlar.

Nitekim "resmi" bildiride resmen yalan söylüyorlar. Af Örgütü raporunda adı geçen solcu ve devrimcilerin durumuna tek tek değinmişler. Bizim yakından bildiğimiz üç yoldaşımıza ilişkin olarak açıkça yalan söylüyorlar. Kuşkusuz adı geçen öteki solcular için de öyledir.

Üç yoldaşımıza işkence yapılmadığını "kanıtlamak" için kendilerinin işkenceden resmen şikayet etmemiş olmalarını ileri sürüyorlar. Resmi uygulaması işkence olan resmi makamlara işkenceden şikayet edilmeyebilir. Kimi kime şikayet edeceksin diye düşünülebilir. Ama bu, işkence yapıldığını yadsımadığı gibi bir resmi makam bunu "kanıt" gösteriyorsa, işkenceyi onaylama siyasetini sergilemekten öteye gidemez.

Aynı İngilizce bildiride, bir başka "kanıt" olarak şu getiriliyor: Bazı Avrupalı parlamenterler, adı öldü diye duyurulan solcu tutuklularla görüşmüşler.

Eğer, üyelerini öldü diye sorumsuzca duyuran sol hareketler olmuşsa, bu devrimci hareketi bağlamaz. Bunu dışarda tutarsak ve yaşadığından kuşkuya düşülüp de sonradan durumu öğrenilenlere dönersek, bildirideki "kanıt"ın yanıtı yine kendi içindedir:

Türkiye'deki birçok durumda, bir solcu tutuklunun yaşıyor mu, ölmüş mü olduğunu bile tam anlayabilmek için Türkiye devletinin, işkence olmadığını "kanıtlamaya" uğraştığı Avrupalı parlamenter olmak gerekir! Bir ülkede, yaşayan bir tutuklunun öldüğü kuşkuları doğabiliyorsa zaten o ülkede işkence ve türlü türlü baskı günlük uygulama demektir.

İngilizce bildiride tüm işkence iddialarının ideolojik kaynaklı ve tek bir senaryonun parçası olduğu iddia ediliyor. Bu durumda ya yine yalan söylüyorlar, ya da sol hareketin Türkiye devletinden daha güçlü olduğunu ve kaba güçle iktidarı ellerinde tuttuklarını itiraf etmiş oluyorlar. Her iki durumda da işkence yapmaları zaten beklenir.

Türkiye resmi makamları yalnızca ihracatta değil, her alanda hayali çabalar içindedirler!

Hem ekonomik istemlerimizi yükselteceğiz, hem sendikalarda demokratik işleyişler ve ülkede demokrasi için dolu dizgin savaşım vereceğiz.

Ücretler haftalık ödenmelidir

Emine Engin

Türkiye'de işçinin, emekçinin yaşam koşulları artık "bıçak kemiğe dayandı" sözüyle bile anlatılamaz denli kötü durumdadır. Ücretler, emekçilerin gelirleri minimum, sağlık için gerekli minimum beslenmeyi bile karşılayamayacak düzeydedir. Bunu verisel olarak kanıtlamaya kalkmayacağız. Burjuva gazetelerinin sayfalarında bile her gün görünen köy kılavuz istemez.

Bu toplu sözleşmelerde de istemlerimizi yükseltmeliyiz

Böyle bir durumda toplu sözleşmeler geldi. Gelgelelim iş yasaları gerçekte toplu sözleşmeleri yasaklama işlevine yöneliktir. Bu yasalar *çerçevesinde* düşünülür ve davranılırsa açıktır ki en ufak bir hak bile alınamaz, bırakalım alınmasını hatta istenemez. Kuşkusuz buradan çıkan sonuç gerekli istemleri yükseltmemek olamaz. Sonuç şudur: Bu iş yasalarını düşünerek ve onları dikkate alarak, hesaba katarak davranmalıyız ama onların *çerçevesinde* düşünüp davranmamalıyız.

İş yasalarını dikkate almak, hesaba katmak nasıl olacak? İşçi sınıfının tehlikeye girmiş olan varlığını savunmakla bu yasaları kaldırıp atmak arasındaki bağı görerek. Bir kez bu görüldü mü zaten şu da açığa çıkar: Bu yasalar koca bir yasal sistemin parçalarıdır ve bu sistemin tümüne karşı yönelmeden parçalara karşı tutarlı bir savaşım ve kalıcı kazanım söz konusu olamaz.

Öyleyse, sözcük anlamına yakın bir toplu sözleşme olacaksa, bunun ilk ve baş koşulu bugünkü düzene karşı dolu dizgin bir demokratik savaşımdır. Bunun da ilk ve baş koşulu, deneyimli, ileri işçilerin, tüm işçilerle birlikte, yalnızca sınıf düşmanını, onun yasalarını değil, bugünkü sendika yönetimlerini de sergilemeleridir. Ama sergileme dediğimiz şey, "genel olarak aleyhinde konuşmak" değildir. Sergileme gerçeklere, olgulara, bunların dayattığı istemleri savunmaya, yükseltmeye dayanır. Bu nedenle, önce yasaları değiştirelim, sonra istemleri yükseltelim diye bir mantık da geçerli değildir. Böyle bir vaaz veriliyorsa, o vaazda en hafifinden oportünist bir bit yeniği vardır. Hem bir bir istemlerimizi yükselteceğiz, hem sendikalarda demokratik işleyişler için ve ülkede demokrasi için dolu dizgin savaşım vereceğiz.

Öyleyse yükseltilecek istemlerimiz nelerdir? Kağıda sıralansa, kağıt kilometrelerce uzayabilir. Ücretlerden çalışma saatlerine, sağlık için gerekli iş koşullarından işsizler için de haklar savunmaya dek uzanıyor. Biz burada yalnızca bir isteme değineceğiz. O da, ücretlerin haftalık ödenmesidir.

Ücretler haftalık ödenmelidir

Bildiğimiz gibi işçinin işgücü, kapitalizmde bir metadır. Değeri, onu üretmek için gerekli geçim araçlarının değeriyle ölçülür. Ancak işgücü öyle bir metadır ki, kullanıldığında yarattığı değerle kendi değeri arasında dağlar kadar fark, kapitalizmde artıkadar fark, kapitalizmde artıdeğerin, kapitalistin kârının, yani sömürünün kaynağını oluşturur.

Buradan da anlaşılıyor ki, işgücünün değeri, ücret, iş koşulları vb. konular üzerinde pazarlık yürüterek işçinin kurtuluşu söz konusu değildir. Bu pazarlık sömürüyü azaltır, hafifletir, etkiler ama kaldırmaz. İşçi sınıfı için asıl önemli olan sömürüye, ücretli kölelik sistemine karşı savaşım yürütmek ve bu sistemi yıkmaktır.

Bunu akılda tutarak, biz yine de şunu getireceğiz: İşgücü denen meta, alınıyor, kullanılıyor, onun kullanımı sırasında yarattığı artık-değere el konuyor, ondan sonra bu metanın fiyatı ödeniyor. Başka bir deyişle, işçi belli bir süre çalışıyor, işgücünü harcıyor, ondan sonra ücret alıyor.

Kapitalizmde genel olarak böyledir. Kapitalistler belli bir çıkarları olmadan, öteki metaları peşin parasız, taksitle ya da vadeli satmazlar. Birikmiş paralarını sermaye piyasasına çıkarınca faizsiz kullandırmazlar. Ama iş, işçinin metası olan işgücüne geldi mi, alıyor, kullanıyor, yarattığı artık-değere el koyup sonra metanın fiyatını ödüyorlar.

Bu fiyatın ne kadar sonra ödendiği, yani ücretlerin aylık mı, haftalık mı olacağı tarihte işçilerin sendikal savaşımına sahne olmuştur. Savaşım sonucunda ücretlerin bazı ülkelerde haftalık aralıklarla ödenmesi hak olarak kazanılmıştır. Bugün Avrupa'nın bazı ülkelerinde ise hâlâ aylık ödeme geçerlidir. Ancak bu ülkelerde, ücretin aylık mı haftalık mı ödeneceği, işçilerin bugünkü yaşam koşulları açısından çok büyük bir anlam taşımıyor. Ama Türkiye'de bu böyle değil.

Türkiye'de ücretler zaten sefalet ücreti düzeyinde. Bir de uzun aralıklarla ödeme yapıldığı zaman, sefalet bu uzun aralığın uzunca bir döneminde daha yoğunlaşıyor. Yani aylık ücret

ödeniyorsa, diyelim ücret alındıktan sonraki ilk on beş gün minimum düzeyde bir beslenme sağlanırken ikinci on beş gün sefalet-yoğun bir süre oluyor. Türkiye'de hem ücret düzeyini yükseltmek, hem de ücretlerin haftalık ödenmesi için savaşım vermek gereklidir.

Kapitalistler bunu duyunca ayaklanırlar ve hemen bağrışmaya başlarlar: Zaten işletme sermayesi sıkıntısı çekiyoruz, zaten kredi faizlerini yüksek buluyoruz, ücretleri günlük ya da haftalık ödeyemeyiz!

Tam da kapitalistler bu "sıkıntıları" çektikleri için günlük ücret istemini öne sürmek gereklidir. Yoksa "sıkıntılarını" ücretlilere yıkıyorlar demektir.

Kredi, hem de faizsiz kredi

Bugün Türkiye'de işçiler sefalet içinde yaşıyorlar. Bu yetmiyormuş gibi, bir de kapitalistlere bir aylık faizsiz kredi açmış oluyorlar. Pes doğrusu!

İşçi işe giriyor. İşe girdiği andan itibaren işgücü kapitaliste ait oluyor, hem de parasını ödemeden. Uzunca bir süre sonra ödenen ücretlerin bu geç ödenmesi bugünkü Türkiye'de kapitalist için başlıbaşına bir vurgun kaynağıdır.

Basit bir örnek verelim. Diyelim bir kapitalist 20 işçi ile çalışan bir fabrika açtı. İşçiler asgari ücretle çalışıyorlar. Bir ay çalıştıktan sonra işçilerin alacakları toplam ücretler 500.000 TL ediyor. Kredi faizlerinin yüzde 30 olduğunu varsayalım. Kapitalist toplam miktarı geç ödeyerek, bir işçinin aylık ücretinin yarısı kadar bir parayı beleşten kurtarmış oluyor. Aynı parayı kredi olarak alsaydı, ki işletme sermayesi diye ağlaştıklarına göre almak durumunda kalmaları büyük bir olasılıktır, bir işçinin ücretinin yarısı kadar faiz ödeyecekti.

Bu, vurgunun bir yönü. Bir de şu yönü var ki, enflasyonun en az yüzde 50 olduğu bir ülkede, bir aylık gecikmeyle yapılan bir ödeme, aynı ödeme olmuyor demektir. Yani kapitalist bankadan faizle alacağı bir krediyi işçilerden faizsiz almış olmakla kalmıyor, bir de işçilere neredeyse faiz ödetmiş oluyor. Paranın ayın başındaki değeriyle sonundaki değeri arasındaki farkı cebe atmış oluyor.

Kapitalistlerin işletme sermayesi sıkıntısı varmış. Kredi faizlerinden yakınıyorlarmış. Türk lirasının dolar karşısında değerini yitirmesine çok üzülüyorlarmış. Enflasyonu önlemeye çalışıyorlarmış. Ne yapalım yani? Çektikleri "sıkıntılar" kendi ürünleridir ve işçi sınıfına ödetmelerine karşı durmak gerekiyor. Tam da bu "sıkıntıları" olduğu için, bunları işçinin sırtına yıkmasınlar diye örneğin ücretler haftalık ödenmelidir demek gerekir. Kapitalistlere duyacak bir dirhem merhametimiz yok!

Ücretleri ödeseler yine iyi

Buraya dek kapitalistlerin ücretleri ödediklerini ama uzun aralıklarla ödediklerini varsaydık ve ücretler haftalık ödenmelidir dedik. Gelgelelim bugün Türkiye'de ücret ödememe yaygın bir olgudur. Çok sayıda işyerinin işçilere birikmiş milyonlarca, hatta milyarlarca liralık ücret borcu vardır! Zonguldak yöresindeki toplu borç hâlâ ödenmediği gibi, bu olgu o yöreyle de kısıtlı değildir.

Ücretlerin uzun aralıklarla ödenmesinin, bugünün Türkiyesinde bir vurgun anlamına geldiğini söyledik. Düşünün bir de ücretlerin ödenmemesiyle ne vurgunlar vuruluyor!

Geçenlerde işverenler Özal'a kredi faizlerinin yüksekliğinden şikayet edince, Özal devlete ödenmemiş ya da geç ödenen vergi borçlarının faizsiz kredi anlamına geldiğini söyledi. Yani devlet işverenlere faizsiz kredi açıyor! Buna ilişkin çok şey denebilir ama biz yalnızca şunu diyelim. Kapitalistler, ücretleri gerek geç ödeyerek, gerekse çoğu yerde ücret borcu takarak asıl büyük vurgunu bu alanda da işçilerin sırtından vuruyorlar!

Bu toplu sözleşmelerde bu durum açığa çıkarılmalı, buna karşı istemler ileri sürülmelidir. Ücretler haftalık ödenmelidir. Bu kabul edilmezse, geçen zaman için tıkır tıkır faiz işlemelidir. Birikmiş ücret borçları da faiziyle geri ödenmelidir. Hem de bu faiz "resmi" faiz hadlerinden biraz daha farklı olmalıdır.

Yalnızca enflasyonu karşılar düzeyde bir faiz, işçinin ücretini almayarak her geçen gün enflasyon nedeniyle kaybettiği paraya karşılık olarak istenmelidir. Öte yandan kredi faizleri, işçiye ücretini geç ödeyerek ya da ödemeyerek kapitalistin bankaya ödemekten kurtulduğu faizdir. Dolayısıyla ücret gecikmeleri ve borçlanmaları için toplu sözleşmelerde bu iki faizin toplamı istenmelidir.

Ücretlerin gecikmesine, ödenmemesine karşı ufak ufak birçok fabrikada eylemler oldu. Ancak bunlar tekil eylemler oldukları için başarıları sınırlı oldu. Şimdi sendikal çapta, örgütlü olarak bu istemler ısrarla yükseltilmelidir.

Örgütlü savaşımla işçilerin kazanamayacakları yoktur. Zaten önemli olan bunun yaygın olarak, pratik içinde kavranmasıdır. Bu kavrandıkça zaten, asıl sorunun ödenmemiş ücret borçlarına karşı faiz istemek ya da ücretlerin haftalık ödenip ödenmemesi vb. olmadığı da kavranacaktır. Asıl sorunun ücretli kölelik sistemini yıkmak olduğu daha iyi açığa çıkacaktır.

İŞÇİNİN SESİ

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Yıl: 11, Sayı: 260, 11 Haziran 1984

ÇEK-AL

İşçi sınıfımız yeni 15-16 Haziranlara hazırlanıyor!

Geçen sayımızda yayınlamaya başladığımız, bir gurup yoldaşımızın tartışmaya katkı yapmak için ortaklaşa hazırladıkları görüşlerin son bölümünü veriyoruz.

V. Dördüncü bölüm üstüne

Acil istemler

"Sendika hareketinin görevleri — acil istemler" bölümüne ilişkin gelen önerileri kısa kısa ele alalım:

" 'Sendika hareketinin görevleri — acil istemler' bölümü taslaktaki biçimiyle kalkmalı, en genel hatlarıyla işçi sınıfının acil istemleri konmalıdır. Devrimden sonra gerçekleşecek maddeler 'genel ekonomik önlemler' bölümüne girmelidir."

Bu konuda bir başka öneri de şöyleydi: "Sendikal hareketin İDHD'deki görevleriyle bugünkü görevleri birarada olmamalı, ayrılmalıdır."

Birinci öneri bir yönüyle doğru bir yan taşıyor. Bu bölümün başlığı taslağın III. biçiminde "işçi sınıfının acil istemleri" olarak değişmiştir. Ancak içeriği aynen kalmıştır.

Bu istemlerin *bugün* uğrunda savaşım yükseltilecek istemler oluşu ile devrimle gerçekleşmeleri çelişmez.

Bunların *tümü* birlikte "devrimden sonra gerçekleşecek maddeler"dir. İstemlerin tüm mantığı budur. Çünkü bunlar uğruna savaşım yükseltildikçe görülecektir ki bu *en temel* ekonomik hakları ancak devrim verebilir. Acil istemler için savaşım böylece devrim için savaşıma bağlanır. "Acil istemler"den kasıt, "burjuvazinin vereceği istemler", "bu düzende karşılanmasını beklediğimiz istemler" değildir.

Öte yandan bu istemler işçi sınıfının devrimden *sonra* uğrunda savaşacağı istemler de değildir. Program, bunları devrim *ilk anda gerçekleştirecek* diyor. Bunlar devrimden önce, devrime bağlayarak yükselttiğimiz istemler, savaşım odaklardır.

b)*İşgününün uzunluğu. Bu konuda çeşitli görüşler var: "Saat belirtilmemeli", "neden 8 saat", "daha az olabilir" vb.*

Programımızın III. taslağında bu konu iş haftası olarak ele alınmış ve yeniden yazılmıştır.

c)*Bu bölüme genel grev hakkı girmeli.*

15. madde bu hakkı kapsıyor. "Tam sendikal haklar" denince genel grev de anlaşılır.

d)"Acil istemler bölümünden, üretim araçlarına el konulmayacak gibi bir anlayış çıkıyor"

"İDHD'den sonra işsizlik mi olacak ki işsizlik sigortası istiyoruz?"

Bu ikisi de İDHD'yi sosyalizme eşitlemekten kaynaklanan yanlışlardır. İDHD'de ilk anda tüm üretim araçlarına el konmayacaktır. İDHD'nin tüm mantığı, bunu *olanaklı* kılacak üretim güçleri düzeyini yaratmaktır.

Aynı şekilde İDHD'den sonra işsizliğin olmayacağını beklemek de çok iyimserlik olur. En ince detayına kadar planlama yapmayı olanaklı kılacak düzeyde üretim güçleri gelişmesi ve üretim araçlarının toplumsallaştırılması bir anda olamaz. Özellikle küçük üretimde kapitalist üretim ilişkileri sürmekte, küçük ve orta kapitalistler varlığını korumaktadır. Dolayısıyla işsizliği yok etmek bu anlamda henüz olanaklı değildir. Ancak işsizlik kapitalizmdeki gibi süregen ve azmanlaşan bir özellik de taşımayacaktır. Sermayeye vurulan her darbe oranında nesnel temeli sürekli ortadan kalkacak, sonunda yok olacaktır. Bu arada önleyemeyeceğimiz işsizliğin kurbanlarının da açlığa terkedilmemesi için işsizlik sigortasının öngörülmesi doğaldır.

"İDHD'den sonra çocuk çalıştırılacak mı? Bugünkü biçimi kalkacaksa nasıl bir biçimde kalacak". "Çocuk kavramına yaş sınırı konmalıdır."

Marks çocuk emeğinin kaldırılmasını öneren Gotha Programı'nı eleştirirken şöyle diyor:

"Burada mutlaka yaş sınırı koymak zorunluydu.

"Çocuk emeğinin genel olarak yasaklanması, büyük ölçekli endüstrinin varlığıyla uyuşmayan, dolayısıyla boş bir istektir. Gerçekleşmesi — bu olanaklı dahi olsa — gericilik olur, çünkü farklı yaş gruplarına göre çalışma saatlerinin sıkı düzenlenmesi ve çocukların korunması için başka sağlık önlemleriyle birlikte, üretken emeğin eğitimle erken yaşta birleştirilmesi, günümüz toplumunun dönüştürülmesinde en güçlü araçlardan biridir." (Marks, Marks-Engels *Seçme Yapıtlar*, c.1, s.330)

Bir *alt* yaş sınırı ise, Marks'ın söyledikleri ışığında gerçekten konabilir.

Tarım sorunu

Tarım sorununa ilişkin şöyle görüşler geldi: a)Toprak sorununa az yer verilmiş. b)İDHD'de fabrikaların özel mülkiyeti dururken tüm topraklar üzerinde özel mülkiyetin kaldırılmasını öneren madde kalkmalıdır. Bu zorlama olur. Küçük burjuvayı ürkütür. Tarımda küçük mülkiyet ekonomiye destek olur, canlılık getirir. Süreç içinde sancısız biçimde kalkmalıdır. Mülkiyeti elinden alınacak küçük üreticiler işçiler gibi güvencelere sahip olmadığından, bu onları cezalandırmak anlamına gelecek. Özgürlük anlayışına terstir.

a)Programın kongreye sunulacak 3.taslağında tarım sorununa daha geniş yer verilmiştir. Ancak *özü* yine aynıdır.

b)Yürükoğlu yoldaş 10 Eylül 1983'de Köln'de yaptığı konuşmada 4.programı tanıtırken şöyle diyordu:

"IV. Program'da 'köylülük' diye bir bölüm konmamıştır. Buradan 'Troçkistliğimize' hüküm giydirmesinler. Köylü deyimi, günlük dilde, hatta istersek yazılarda, ama içi düzgün doldurularak kullanılabilir. Bilimsel anlamıyla 'köylülük' kapitalizm öncesine aittir. Kırda kapitalizm geliştikçe ayrışır, kapitalizmin sınıflarına bölünür. Bir kesimi kır burjuvazisi, çoğunluğu küçük burjuvazi yine bir bölümü kırda ve kentte proletarya olur. Türkiye'de de durum budur, ayrışmamış tek bir yığın olarak 'köylülük' ve 'köylü sorunu' yoktur. Kırda da kapitalizmin sınıflarının sorunları vardır."

Kırsal alanda sınıflaşma, programın ilgili bölümlerinde, "Türkiye'de devlet tekelci kapitalizmi" bölümünde tarımda kapitalist gelişme anlatılırken, "İDHD'de sınıfların konumu" bölümünde "küçük burjuvazi" altbaşlığı altında açıkça belirlenmiştir.

c)Bu sorunu *iki düzeyde* ele almamız gerekmektedir. *Birincisi*, kapitalizm altında toprağın özel mülkiyetinin öteki üretim araçlarının özel mülkiyetinden farklılığı. Burada toprağın özel mülkiyetinin kapitalizm açısından *gereksizliğini* ve *kapitalizmin* gelişmesini engelleyici niteliğini göstermek durumundayız. *İkincisi*, Türkiye tarımının somut durumunda toprak mülkiyeti isteminin olup olmadığı.

Marks, *Kapital*'in üçüncü cildinde ve *Artık-Değer Teorileri*'nde (II. bölüm) uzun uzadıya toprakta özel mülkiyetin kapitalizm açısından gereksizliğini, *kapitalizm* açısından tarımda *ideal* durumun tüm toprakların devletleştirilmesi olduğunu kanıtlıyor. Toprakları devletleştirmenin teorik olarak kapitalizmde tümüyle mümkün olduğunu gösteriyor. Bunun mantığını kısaca izlemekte yarar vardır.

Kapitalizmde toprakların özel mülkiyetinin devletleştirilmesi kavramı, Marks'ın *rant* (kira) teorisiyle ayrılmazcasına bağlıdır.

Kapitalist tarımın klasik tarihsel modelinde üç sınıf sözkonusudur: 1. *Büyük toprak sahipleri* sınıfı, 2.bunlardan toprağı kiralayarak kapitalist üretim biçimiyle işleten *kapitalist çiftçiler* ve 3.kapitalist çiftçilere işgüçlerini satarak geçinen *ücretli tarım işçileri*.

Bunların arasındaki ekonomik ilişki, *toprak rantı* denen kavramda somutlanır. Ücretli işçinin yarattığı artık-değer önce kapitalist kiracı-çiftçinin eline geçer. Bunun bir bölümüne kapitalist çiftçi kâr olarak el koyar, fakat kendisi de ortalama kârın üstünde kalan, ek kâr olan öteki bölümünü *zorunlu* olarak *toprak rantı* biçiminde toprak sahibine öder.

Toprak rantı iki bölümden oluşur. *Diferansiyel rant* ve *mutlak rant*. Toprak rantının ne kadarının diferansiyel rant, ne kadarının mutlak rant olduğunu ayırmak güçtür, ancak ikisi de vardır.

Diferansiyel rant: Bir kapitalist, ekonominin belli bir alanına ancak ortalama kâr ya da üstünü elde edebilecekse yatırım yapar. Tarımda bu, daha verimli topraklara yatırım yapması demektir. Endüstride bir kapitalist yeni makinalar kullanarak, tekniği geliştirerek vb. ortalama kârın üstünde bir kâr elde etmeyi belli bir dönem sağlayabilir. Ancak aynı işkolundaki öteki kapitalistler de bu teknikleri kullanmaya başlayınca bu ek kârlılık ortadan kalkar. Her kapitalist yeni makinalar, yeni teknikler yaratabilir, kullanabilir.

Tarımda durum farklıdır. Tarımda *sürekli* bir ek kârlılık sözkonusudur, çünkü sanayideki üretim araçlarından farklı olarak dünyada tarıma elverişli topraklar sınırlıdır, yeni topraklar "yaratılamaz". Yani, tarımda ekonomik eylemin nesnesi olarak toprağın tekeli vardır.

Bu durum, endüstri mallarından farklı olarak tarım ürünlerinin fiyatlarının ortalama üretim koşullarınca değil, en verimsiz, *en kötü* topraklardaki koşul

larca belirlenmesini getirir. Çünkü, sadece iyi ve orta verimlilikteki topraklar talebi karşılamaz, kötü topraklarda da ziraat yapılması zorunludur. Öte yandan bu en kötü topraklardan kapitalist en azından ortalama kâr elde edemeyecekse hiç işletmez. Dolayısıyla tarım ürünlerinin fiyatları en kötü topraklardaki üretim fiyatına (yani üretim masrafları+ortalama kâr) göre düzenlenir.

Böylece orta ve iyi toprakları işleten kapitalistler aynı tarım ürünlerini daha ucuza üretebildikleri, fakat en kötü topraklara gore belirlenen genel fiyata göre satabildikleri için ortalama kârın üstünde sürekli ek bir kâr elde ederler. Ancak bu ek kâr kendilerine kalmaz, bunu toprağın sahibine diferansiyel rant olarak ödemek zorundadırlar. Toprağın sahibi kapitaliste şöyle der: "Sana tüm kapitalistler gibi ortalama kârını bırakıyorum, ama bunun üstüne çıkan ek kârı sana toprağı işletmene izin vermem karşılığı bana kira olarak ödemek zorundasın". Öteki kapitalistlerle rekabet etmek zorunda olan kapitalist buna katlanır.

Görüldüğü gibi diferansiyel rant toprağın özel mülkiyetinden değil, toprağın coğrafi sınırlılığından ve topraklar arası verimlilik farkından kaynaklanmaktadır. Toprağın bir üretim aracı olarak sınırlılığından, ekonomik eylemin nesnesi olarak toprağın tekelinden kaynaklanmaktadır.

Mutlak rant: Yukarıdaki anlatımda, en kötü toprakları işleten kapitalistlerin yalnız ortalama kârı ve üretim masrafını (yani üretim fiyatını) çıkarabildiklerini, toprak rantı ödemediklerini varsaydık. Oysa pratikte hiçbir toprak sahibi en kötü toprağı bile bedavaya işletmez. İşte bu en kötü topraklar için (ve dolayısıyla tüm topraklar için) bile kapitalistin ödemek zorunda olduğu ranta Marks *mutlak rant* diyor. Mutlak rant toprağın verimliliğiyle vb. bağımlı olmayan, tamamen *toprağın özel mülkiyetinin tekelinden* kaynaklanan bir ranttır. Yani, zaten sınırlı olan toprakların hali hazırda özel ellerde paylaşılmış olmasından kaynaklanır.

Bu durumda, en kötü toprağı işleten kapitalistin kirasını ödeyebilmesi için, ürünlerin fiyatının bu topraklardaki üretim fiyatından daha yüksek olması gerekir.

Bu fazlalık da yine tarım işçisinin sömürüsünden çıkar. Kapitalizmde tarihsel bir gerçek olarak tarımda sermayenin organik bileşimi (yani canlı emeğin, cansız emeğin, makinaya oranı) endüstriden daha düşüktür. Bu temelde tarım ürünlerinin *değeri,* üretimin toplumsal fiyatından fazladır. Aradaki fark mutlak rantı oluşturur ve yine toprak sahibine ödenmek zorundadır. (Üretimin fiyatını sermayenin ortalama kârı belirler. Oysa mutlak rant, tarım ürününe ortalamanın üstünde bir *tekel fiyatı* dayatarak, bu ortalamanın oluşmasını engeller.)

Şimdi toprakların kapitalizm koşullarında devletleştirildiğini düşünelim. Bunun sonucu ne olur?

Diferansiyel rant, toprakta özel mülkiyetin değil toprağın sınırlılığının sonucu olduğu için, toprağın özel mülkiyeti toptan kaldırılsa bile kalır. Yalnız toprak sahibine ödeneceğine, artık devlete ödenir. Bu rant kapitalist üretim biçimi varolduğu sürece kaldırılamaz.

Kapitalizmde toprakların devletleştirilmesi, mutlak rantı ise ortadan kaldırır. Bu da kapitalizmin işine gelir. Çünkü mutlak rantı sağlayan fazlalık artık-değer kutlesinden koparılmış bir fazlalıktır. Devletleştirme bu fazlalığı kapitalistler arası artık-değerin genel paylaşımı sürecine tekrar sokarak tarım ürünlerinin değerinde satılmasını sağlar. Oysa toprağın özel mülkiyeti, endüstriden tarıma sermaye akışını engelleyen, rekabeti kesen, hem tarım ürünleri hem de endüstri ürünleri için ortak bir ortalama kâr oluşmasını önleyen birşeydir.

Görüldüğü gibi devletleştirme diferansiyel rantın sahibini değiştirir, mutlak rantı ise ortadan kaldırır. "Dolayısıyla millileştirme bir yandan *kapitalizmin sınırları içinde kısmi bir reformdur* (artık-değerin bir bölümünün sahiplerinde bir değişim), ama öte yandan *kapitalizmin bir bütün olarak gelişmesini önleyen tekeli ortadan kaldırır.* (Lenin, c.15, s.299-300) (abç)

Bunu *teorik* olarak kapitalistler ister. Kapitalizm açısından "ideali" budur.

> "Radikal burjuva ... dolayısıyla, teorik olarak toprağın özel mülkiyetinin reddedilmesine doğru ilerler. Bu özel mülkiyeti, devlet mülkiyeti biçiminde burjuva sınıfının, sermayenin ortak mülkiyetine dönüştürmek ister. Ama pratikte bunu yapmaya cesaret edemez, çünkü sermayenin bir biçimine — emeğin bir koşulunun özel mülkiyetinin bir biçimine — bir saldırı, öteki biçimi konusunda da oldukça büyük kuşkulara yol açabilir. Ayrıca burjuva da kendisi toprak sahibi olmuştur." (Marks, *Artık Değer Teorileri,* Progress Publishers, Moskova, c.2, s.44)

Görüldüğü gibi toprakta özel mülkiyetin kaldırılması kapitalizmin teorik çerçevesini aşmayan, hatta kapitalizmin genel çıkarları yönünde işleyecek bir önlemdir. Öteki üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin kaldırılmasından farklı bir anlamı vardır. Ancak pratikte burjuvazi toprağın devletleştirilmesine Marks'ın söylediği nedenlerle cesaret edemez.

Burada iki noktaya daha değinmek gerekiyor. Birincisi yukarıda kurduğumuz modelde tarımda kapitalist üretim yapan burjuvalardan *ayrı* bir toprak sahipleri sınıfını varsaydık. Bu klasik modelde böyle olabilir, ama örneğin Türkiye'de bu durumdan çok, toprağın sahibinin bizzat kendi kapitalist çiftçi olduğu durumlar daha yaygındır. Kapitalistin aynı zamanda toprak sahibi olduğu koşullarda toprakların devletleştirilmesi hiç işine gelmez. Çünkü bu durumda diferansiyel rant ve mutlak rantı oluşturan ek kâra kendisi konabilecekken bu olanak kalkar.

Bu doğrudur, ancak sözkonusu olan *bazı* kapitalistlerin *kesimsel* çıkarı değil, kapitalizmin bir bütün olarak çıkarıdır. Ve de yukarıda anlattığımız durumda tarıma yatırım yapmak isteyen herhangi bir kapitalistin önüne toprağın özel mülkiyeti, yine bir engel olarak çıkacaktır. Toprağın başka bir kapitaliste mi ait olduğu, büyük toprak sahibine mi ait olduğu, sözkonusu girişimci kapitalist açısından hiçbir şey değiştirmez.

Kaldı ki kapitalistin toprak sahipliğine özenmesinin önünü kesen önemli bir etken vardır: Toprağa ödediği fiyat. Kapitalist açısından toprağa ödenen fiyat battal olmuş bir paradır. Çünkü toprak tek başına değer üreten birşey değildir. Ancak emek değer üretebilir. Topraktan artık-değer elde etmesi için kapitalistin onu *işletmesi* yeterlidir. Kendisini satın almak için ödediği para (tarıma yatırabileceği toplam sermayeden düşmek zorunda olduğu) üretici olmayan bir üretim masrafıdır.

Bu bizi ikinci değinmek istediğimiz noktaya getiriyor: Tarımda *küçük mülkiyetin,* yani küçük üreticinin durumu. Toprağın sahipliği büyük toprak mülkiyeti açısından bile sakat birşeyse, küçük üretici açısından daha fazla öyledir. Küçük üreticinin toprağa fiyat ödemesi "bu sermayeyi ziraatten alıkoyar."... "Para sermayesinin toprak satın almaya harcanması tarımsal sermaye yatırımı değildir. Küçük köylünün kendi üretim alanında kullanabileceği sermayeden (*protanto — İ.S.)* bir azalmadır. Üretim araçlarının çapını daraltır, böylece yeniden-üretimin ekonomik temelini daraltır. Küçük köylüyü tefeciye bağımlı kılar, çünkü bu alanda düzgün kredi çok ender vardır. Büyük çiftliklerin durumunda bile böyle satın almalar gerçekleştiğinde bu tarıma bir engeldir. (Toprağa fiyat ödenmesi) gerçekte kapitalist üretim biçimiyle çelişki içindedir. "... Toprağın özel mülkiyetinin bir biçimi ve sonucu olan toprağın fiyatı, küçük ölçekli tarımda, üretimin kendisine bir engeldir..." (Marks, Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar,* İngilizce basım, c.3, s.808, 821)

Dolayısıyla, tarımda küçük mülkiyet "ekonomiye canlılık getiren, destek olan" bir koşul değil, üretimi *baltalayan,* küçük üreticiyi aracıya, tefeciye yem yapan zararlı birşeydir.

Kaldı ki devletleştirme küçük üreticiye ceza değildir, onun işlettiği toprağı elinden almak söz konusu değildir.

> "Devletleştirme, devlete toprağın mülkiyet hakkını, kira alma hakkını devretme demektir, toprağın kendisini değil. Devletleştirme hiçbir şekilde köylülerin topraklarını kimseye devretmeye zorlanacakları anlamına gelmez." (Lenin, c.10, s.183)

Lenin kapitalizmdeki devletleştirmenin, komünist üretim ilişkileri altındaki devlet mülkiyetinden farkını da şöyle açıklıyor: "Sosyalist devrim ise yalnız toprakta mülkiyetin değil, *toprağın ekonomik eylemin nesnesi olarak kendisinin de tüm topluma devredilmesi anlamına gelir."* Ama bunu da komünistler küçük üreticilerin isteklerinin tersine, zorla yapmazlar. "... Bu, sosyalisterin küçük köylülerin toprağını zorla almak istedikleri anlamına gelir mi? Hayır, tek bir aklıbaşında sosyalist, bu kadar aptalca birşey önermemiştir." (Lenin, c.10, s.183)

İşte bu ikincisi, tüm tarımın toplumsallaştırılması, süreç içinde, ikna ve örnek yoluyla, üretim güçlerinin gelişmesi oranında gerçekleşecektir. Toprakların özel mülkiyetinin devletleştirilmesi ise hemen gerçekleşebilir bir önlemdir.

O zaman *İDHD'de tüm topraklar üzerinde mülkiyetin kaldırılması, büyük kapitalist çiftliklerin devletçe işletilmesi, geri kalan toprakların tarım emekçisine ve tarım kollektiflerine gereksinimleri oranında kullanım hakkıyla dağıtılması nasıl bir önlemdir?*

Kapitalizmin teorik çerçevesini aşmayan, fakat pratik çerçevesini parçalayan, küçük üreticinin çıkarına işleyen, yani İDHD programının tüm mantığını en güzel yansıtan bir önlemdir!

Bu önlemin programımızda yer almasının görüldüğü gibi çok sağlam teorik gerekçesi vardır.

Ancak *yalnız* bu teorik gerekçe nedeniyle programda yer almamakta, aynı zamanda Türkiye tarımının özgül koşullarını, Türkiye'de küçük üreticinin *çıkarlarını* doğru formüle eden bir önlem olduğu için de yer almaktadır.

Şöyle de olabilir. Tüm bu teorik gerçeklere karşın, küçük üreticiler arasında yaygın bir mülkiyet özlemi olabilir. Bu durumda komünistler elbette devrimin bu temel bağlaşığının istemlerini gözönüne alarak hareket edeceklerdir. Onların istemleri doğrultusundaki çözümünün geçersizliğinin yaşam içinde kanıtlanmasını bekleyeceklerdir. Programlarından ödün vereceklerdir.

Türkiye'de bugün tarımda hızlı bir mülksüzleşme, toprakların az ellerde yoğunlaşması süreci yürüyor. Küçük üreticiler bit kadar topraklarda didinmenin kendilerine de birşey kazandırmadığını görüyorlar. Hızlı kooperatifleşme eğilimi, nesnel sonucu tekellere ne denli yararsa yarasın, bu anlayışa ulaşmanın bir yansımasıdır.

Öyleyse bugün Türkiye'de yaygın bir toprak mülkiyeti istemi yerine tekellerin mülkiyetinin sınırlandırılması, gübre, kredi, traktör vb. sorunlarının çözümü istemlerinin daha yaygın olduğu söylenebilir. Ancak, tarım sorunun ne yönde çözüleceğini yaşamın ve kavganın kendisi daha yalın ortaya koyacak ve komünistler de bu çözümü izleyeceklerdir.

Karşı devrimcilerin mallarına el koyma ile çalışma zorunluluğu sorunları

Programın "Genel Ekonomik Önlemler" altbaşlığı altındaki öteki maddelerine şu itirazlar geldi:

"Karşı devrimcilerin mallarına el koymanın caydırıcı bir işlevi yok. Bu ekonomik bir önlem değil ceza yasası maddesidir."

"Çalışma hakkı yok, çalışma zorunluluğu var. Çalışma zorunluluğu kaldırılsın." Her iki öneriyi yanıtlarken yalnızca ilgili maddeler çerçevesinde ele almak eksik olur. Bunları *"Tekellere karşı halkın savaşımı ve İDHD programı"* başlıklı bölümün tümü ve özellikle *"Demokrasi savaşımının ve İDHD programının mantığı"* bölümü çerçevesinde düşünmek gerekir.

İDHD programı sosyalizmin programı değildir. Ama sosyalizme açılacak siyasal devrimin programıdır. Devrimi yaptıktan sonra bu devrimi koruyabilmenin ve onu *sosyalizme ilerletebilmenin* koşullarını içermektedir.

Devrimi koruyabilmek devrimi yapmaktan daha zordur. İDHD programı bu zor koşulların programıdır. Burjuvazi, erkin ayağının altından kaydığını görünce sermayesini dış ülkelere kaçırarak, ekonomiyi belki de yıkıp gidecektir. Bir yandan bu zorlu koşulların üstesinden gelmek, öte yandan *mülkiyeti her geçen gün biraz daha yakından kuşatıp* tam darbeyi vurmak: İşte İDHD programının mantığında bu ikisi birlikte yatmaktadır.

Bu anlayışla bakıldığında *"Genel ekonomik önlemler"* bölümü bir anlamıyla *kısıtlamalar, yasaklar* bölümüdür. Kimseye birşeyler "vermek" mantığıyla yazılmamıştır. Mantığında *eski düzenin* nasıl *kırılıp parçalanacağı* vardır. Eskiyi yıkıp bir kenara süpürmek işlevi vardır. Ardından gelecek refah döneminin önünü açmaya yönelik maddeleri kapsamaktadır, bu dönemin kendisinin maddelerini değil.

"Çalışma zorunluluğu" bu anlayışla konmuştur. Devrimi yapmış yığınların kendi devletleri için çalışmayacağından değil, burjuva, karşı-devrimci güçlerin ekonomiyi sabote etme vb. girişimlerine karşı bir önlemdir. Bolşevikler de Ekim Devrimi'nden sonra buna benzer önlemler almışlardır:

> "Kritik yiyecek durumu, kapitalistlerin ve memurların vurgunlar ve sabotajlarla neden oldukları kıtlık tehlikesi bu melanete karşı savaşta *olağanüstü devrimci önlemler* almamızı kaçınılmaz kılıyor.
> (...)
> "...Zorunlu çalışma getirilmiştir. 16 ve 55 yaş arasındaki tüm kadın ve erkek yurttaşlar, Sovyet işçi, asker ve köylü saylavları ve diğer Sovyet organlarının kendilerine belirleyeceği işleri yapmakla yükümlüdürler." (Lenin, c.26, s.391-92) (abç)

Çalışma zorunluluğunun konduğu bir ülkede çalışma hakkından söz etmek gerekli değildir. Olağanüstü durum nedeniyle, çalışma hakkının kapsamını aşan bir uygulama vardır. Ancak koşullar değişip bu madde kaldırıldıktan sonra çalışma hakkını içeren bir madde yeni programa konabilir.

"Devrim devletinin demokratik düzenine başkaldıranların tüm mallarına el konacaktır" maddesi de yine biraz önce anlattığımız anlayışla bağlıdır. Aslında karşı-devrimcilerin mallarına el konması "özel mülkiyetin" kaldırılmadığı bir ortamda henüz aktif karşı-devrime katılmamış burjuvalar için caydırıcı bir rol oynar. Ama bu bölümde yer almasının mantığı karşı-devrimcileri "cezalandırma" gereği değil, bir yandan özel mülkiyetin kutsallığını, genel olarak özel mülkiyetin kaldırılmadığı bir dönemde sorguya çekmek, bir yandan da devrime maddi olanaklar seferber etmektir. Bu maddenin ceza yasasında da yer alması doğru olabilir ama bu, genel ekonomik önlemler bölümünde yukarıda anlattığımız mantıkla yer almasıyla çelişmez.

Aynı yönde bir önlem, parasını ülke dışına kaçırmak isteyen, devleti aldatan vurguncılara ve sabotörlere karşı Bolşevikler tarafından Ekim Devrimi'nde de uygulanmıştır. (Lenin, c.26, s.393) Asilerin mallarına el konağı Paris Komünü'nden bu yana tüm proleter devrimlerin hedefleri arasında olmuştur.

İşverenler ve İDHD

"İşverenler" üzerine iki tür görüş geldi. Biri "program işverenlerden sözediyor, bu nasıl iştir" sorusu. Diğeri ise "bazı maddeler işverenleri ortadan kaldırıyor, bu gerçekçi değil, devrimden hemen sonra böyle önlemler ekonominin belini kırar" görüşü.

Birinci görüş IDHD'yi sosyalizme eşitleme yanlışını yapıyor. İkincisi ise İDHD'yi iyice geri bir konuma çekiyor. Devrimden *hemen* sonra tüm özel mülkiyet kaldırılmayacaktır. Üretim güçleri belli bir gelişme düzeyine varmadan bunu yapmak ekonomiye zarar verir. (Ya da olası en hızlı gelişmenin önünü keser) Ama anti-emperyalist, anti-tekelci İDHD, emperyalistleri ve tekelcileri işverenlikten kaldırmadan da devrim korunamaz. Ekonominin kilit noktaları, tekeller, bankalar bu nedenle ilk fırsatta devletleştirilecektir. Bu işletmelerde işverenin rolünü devlet üstlenecektir. Sosyalizme ilerlendiği ölçüde devlet daha fazla işveren rolünü üstlenecektir.

Tabii ki bu, süreç içinde, her önlemle bir adım daha ileriye giderek ve ortak mülkiyete olanak veren üretim güçleri geliştiği oranda gerçekleştirilecektir.

Sosyalizme geçiş

"... Yavaş bir süreçle değiştirilecek " sözü iradi bir yoruma açık diye bir kaygu geldi.

Bu "yavaş" gidişin nesnel temeli, üretim güçlerinin o günkü gelişmişlik düzeyidir. Yoksa komünistlerin öznel istemi elbette toplumu bir an önce "özel mülkiyet" zincirinden çözüp kurtarmaktır. Ancak bu noktaya ne denli hızlı gidileceği ülkedeki üretim güçlerinin ortak mülkiyete geçebilmek için ne denli hazır olduğuyla bağlıdır. Programımızda yer alan Manifesto'nun şu cümleleri de bunun nasıl bir süreç olduğunu güzel anlatıyor: "Böylece proletarya siyasal üstünlüğünü koruyarak sermayeyi burjuvaziden *derece derece* söküp alacak, tüm üretim araçları devletin elinde merkezileştirilecek ve üretim güçlerini en hızlı biçimde geliştirecektir."

Öte yandan, "koşullar dayatırsa işçi sınıfı başka türlü yapmaya... hazırdır" görüşüne de itiraz geldi.

Tüm bu yavaş yürüyen sürece rağmen karşı-devrim, burjuvazi, emperyalizmin de desteğiyle ekonomiyi sabote etmeyi, ülkeyi açlık, sefalet ve yıkıma götürmeyi deneyebilir. İşçi sınıfı devrimin geriye dönmesi, karşı-devrimin üstün gelmesi olasılığıyla karşı karşıya kalabilir. O zaman proletarya her ne kadar daha sancılı ve zorlu bir yol olacaksa da "en aşırı önlemleri uygular, çünkü bu aşırı önlemler *olmaksızın* sonuç ölümdür — milyonları kesin ve açlıktan doğan bir ölüm bekliyordur." (Lenin, c.23, s.330) Koşullar bunu dayattığı zaman, bu istenmeyen, zorlu yolun da zaferle gerçekleşmesi, başarı şansı *vardır.* "İleri sınıfın devrimci coşkusu, nesnel koşullar tüm halktan olağanüstü önlemler almasını dayattığı zaman, *büyük şeyler* yapabilir." (Lenin, c.23, s.330) Böyle bir saldırıya kalkışmamanın biricik alternatifi yok olmaktadır. Sovyetler Birliği'nde de olmuş olan budur. Bolşeviklerin sermayeye karşı savaşımı çok daha tedrici bir biçimde yürütmelerini karşı-devrim ve emperyalist saldırı önlemiştir. Yok olmak tehlikesiyle karşı karşıya kalan devrim, sermayeye karşı en yıkıcı bir saldırıya geçmiştir. Bunun sonucunda çok daha sancılı ve çarpık sonuçlar doğuran bir yoldan da olsa sosyalizm kurulmuştur.

Buraya kadar söylediklerimizin güzel bir özeti olarak Lenin'den komünistlerin anlayışını anlatan bir alıntı okuyalım:

"... Bir zamanlar sermayeye karşı 'Kızıl Muhafız' saldırısı, tamamıyla koşullar tarafından dayatılıyordu.

(...)

"Bu, 'Kızıl Muhafız'ların sermayeye karşı saldırısı *her* koşulda ve *herzaman* geçerlidir anlamına mı geliyor? Bizim sermayeyle savaşacak başka yöntemlerimiz yok mu? Böyle düşünmek çocukça olur. Hafif süvari gücüyle zafer kazandık, oysa ağır toplarımız da vardır. Baskı yöntemleriyle zafer kazandık, idari yöntemlerle de zafer kazanabiliriz. Düşmana karşı savaşırken duruma uygun olarak savaş yöntemlerini değiştirmeyi bilmeliyiz.

(...)

"Ancak Kızıl Muhafız saldırılarının gerekli olduğu dönem geneliyle kapandığı (ve de utkuyla kapandığı), herhangi bir burjuvazinin büyümesini engellemek, toprağı yeniden sürmek amacıyla, proleter devlet erkinin burjuva uzmanlar kullanması dönemi kapıyı çaldığı bir sırada, 'Kızıl Muhafız' yöntemlerini öne çıkaracak kadar enayi olamayız.

"Bu özgül bir çağ, daha doğrusu gelişmedir ve sermayeyi tamamıyla yenmek için savaşım yöntemlerimizi bu dönemin özgül koşullarına uydurmayı bilmeliyiz." (Lenin, c.27, s.247-48)

Miras hakkı

Aynı bölümde 11. maddede "miras hakkı sınırlandırılacak, daha sonra kaldırılacaktır" deniyordu. Bu maddenin yalnız "miras hakkı sınırlandırılacaktır " biçiminde yer alması önerildi.

Programımızın sosyalizmin programı olmadığı, bu nedenle sosyalizmde yapılacakları yazmasının gereği olmadığı düşünülürse bu öneri doğrudur. Bu madde önerildiği şekilde düzeltilmiştir.

Acil istemler ayak bağı olur mu?

"Vereceğimiz bazı acil istemler devrimden sonra bize karşı işlemez mi?" diye bir soru var.

Somut bir örnek verilmediğinden ancak genel anlayışa değinebiliriz. Biz "acil istem" diye neleri sıralıyoruz? Komünistler, burjuva partilerinden farklı olarak toplumsal gelişmenin dayattığı, halkın gerçek istemlerini savunuyorlar. Bu acil istemlerin tümü, kapitalizmin *teorik sınırları* içinde verebileceği istemlerdir. Ama pratikte vermiyor, veremiyor. Bu nedenle halkın bu istemlerini devrim karşılayacak diyoruz. Bunları biz de vermeyeceksek devrimi niye, kimin için istiyoruz? Ama soru böyle değil de şu anlamda soruluyorsa, "devrimden hemen sonra bu acil istemleri karşılamak zor olabilir", bu da zaten devrim sonrası koşulların halkın önünde en açık şekilde değerlendirilip, bu istemlere nasıl bir yoldan ve ne kadar zamanda varacağımızı çözümlememizle bağlıdır. Bu halkı aldatmak değil, aksine en açık yüreklilikle, yapmak istediklerimizi, neyi ne kadar yapabildiğimizin hesabını verebilmek demektir.

Burjuva legalitesini aşan istemler

Şöyle bir eleştiri geldi: "Kapitalizmin pratik çerçevesini, burjuva legalitesini aşan istemler konmamalı."

Kapitalizmin pratik çerçevesi aşılmadan, burjuva legalitesi parçalanmadan hiçbir *devrim* yapılamaz. Bu, Marksizmin ABC'sidir. Burjuva legalitesi burjuvazinin devletini korumak için çizdiği sınırlar demektir. Bu devleti yıkmak ise ancak onun bu sınırlarının dışına çıkmayı, oradan vurmayı gerektirir. Yoksa o sınırlar zaten yıkılmamayı, ayakta kalmayı sağlamak için konmuş sınırlardır. Yığınların bilinci de doğal olarak burjuva legalitesinin sınırları ile örülüdür. Onların bilincinden bu legalite illüzyonlarını kırıp yerine devrimci legalite anlayışını aşılamadan devlet yıkılmaz.

Kapitalizmin pratik çerçevesini aşan öneriler tam da olması gerekli önerilerdir. Toplumsal gelişmenin çıkarları gereği istemlerimiz kapitalizmin *pratik* çerçevesini aşıyorsa, bu istemler düzenin *gereksizliğini* halka somut olarak göstermemizi dayatır ve sağlar.

Tek dünya pazarı — iki *sistem*

"Dünya pazarında emperyalist üretim ilişkileri sürdüğü sürece mülkiyet ilişkilerini değiştirmek üretimi durdurmak anlamına gelir. Aksi halde toplumsal devrimin uzun süreci kapsaması anlamsızdır."

Bu görüşe gelince. Bugün tek dünya pazarı ama *iki sistem* var diyoruz. Bir yanda emperyalist-kapitalizm, diğer yanda sosyalizm. Sosyalizmde mülkiyet ilişkileri değişmiştir. Özel mülkiyetin yerini toplumsal mülkiyet almıştır. Her iki sistemde de üretim durmamıştır. "Emperyalizm durduğu sürece mülkiyet ilişkileri değiştirilemez" demek, hem bugün dünyada sosyalizmin varolduğunu yadsımak, hem de emperyalizm kalkmadan varolamayacağını söylemek gibi bir yanlışa varır.

Toplumsal devrimin uzun bir süreç olmasının mantığını daha önce yanıtlamıştık. Bu söylenen çerçevede bir anlamı yoktur.

Yabancı işçiler sorunu

"Yabancı işçiler sorunu girmeli" yönünde pekçok yoldaştan öneri geldi.

"Yabancı İşçiler Sorunu" başlıklı Çek-Al'daki (*İ.S.* sayı 257) "Partimizin dış ülkelerdeki Türkiyeli işçiler ve yabancı düşmanlığı sorunundaki tutumu" bölümü programa alınmıştır.

Burada bir noktaya dikkat çekmek gerekir. Programda Türkiyeli göçmen işçilerin ülkeye geri dönmesi ya da dönmemesi gibi bir öneri yoktur. Bu sorunun yanıtı programatik değildir, günün somut koşulları ışığında farklı öneriler yapılabilir.

Ordu

"Ordu konusunda bir bölüm konabilir mi?"

Programda halk ordusu kurulacağını anlatan maddeler vardır. Bu soruyla herhalde burjuva ordusunun nasıl bölüneceğine, parçalanacağına ilişkin bir bölümün konması isteniyor. Bu ise yine taktik bir sorundur. Programatik bir konu olmadığından yer alması uygun değildir.

Halkın yönetim organları

"Halkın yönetim organları hakkında birşeyler yazabilir miyiz?"

Halkın yönetim organlarının ne olacağını önceden kestirmek olanaksızdır. Tarihte halkın yönetim organları olarak sovyet, komite, parlamento, cephe gibi çeşitli örnekler vardır. Türkiye'de bunlardan hangisinin ya da tümüyle değişik bir yapının mı olacağını savaşımın kendisi belirleyecektir. Devrimci savaşımın içinden doğan bu örgütlenmeler halkın kendine uygun gerçek örgütleri olurlar. Bu nedenle bu konu da programa önceden giremez.

Sosyalist toplumda kadın örgütlenmesi

Programa yoğun önerilerin geldiği bir konu da kadın bölümü oldu. "Kadın örgütlenmesini sosyalist toplumda gereksiz görüyorum" ve "kadın hakları bakanlığı kurulması" gibi taban tabana zıt öneriler geldi.

Gelen öneriler ışığında bu bölüm yeniden yazıldı.

Sosyalist toplumda kadın örgütlenmesini gereksiz kılan hiçbir durum olmayacaktır. Tersine kadını tam kurtuluşa götürecek bir yola sokan dönem olacağı için kadın örgütlenmesinin önemi bir o kadar artacaktır.

Sosyalist toplum, kapitalist toplumla komünist toplum arasında bir geçiş sürecidir. Bu toplumda sınıflar hâlâ varlıklarını sürdürmekte, sınıf savaşı sürmektedir. Kadın sorunu da hâlâ, üstelik kapitalizmden gelen aşırı pis yanlarını da içinde taşıyarak sürmektedir. Hem kapitalizmin pisliklerini atmak hem de kadının gerçek kurtuluşu olan komünizme varmak için kadın örgütlerine bu dönemde proletarya demokrasisinin sağladığı olanaklarla daha üst düzeyde bir savaş vermek görevi düşüyor.

Kadın hakları bakanlığı kurulması fikri ise güzel bir öneridir. Sosyalizmde kadın sorununun kazanması gereken öneme uygun bir öneridir. Ancak somut örgütlenme kapsamına girdiğinden programatik sayılamaz. Anlayış olarak programın yeni kadın bölümünde vardır.

Nüfus yasası

"Nüfus yasası nedir?"

Her sistemin üretim ilişkilerine dayalı bir nüfus yasası vardır. Kapitalizmde genel eğri üretim sürecinde makinanın artmasına karşın işçiye olan gereksinimin azalması olarak ortaya çıkar. Aynı neden, azalan kâr hadleri yasasının da altında yatan temel nedendir. Gittikçe artan makina karşısında azalan işçi gereksinimi toplumda artık nüfus yaratır. Bu artık nüfusun bir kesimi göreceli artık nüfus denilen, aslında kapitalizmin ihtiyacı olan bir nüfustur. Ücretleri düşük tutmak, işçiler arasında rekabet yaratmak için kullandığı kesimdir. Fakat bu göreceli artık nüfus dışında bir de mutlak artık nüfus oluşur.

Sömürgecilik dönemlerinde bu fazla nüfustan kurtulmanın kolay bir yolu göçlerdi. Fakat paylaşımın tamamlanmasından sonra göçler yetersiz kalmaktadır. Bunun yerine kapitalizm en vahşi yöntemleri bile bu işlevi görmek üzere kullanıyor. Geneliyle savaşlar bu artık nüfusu azaltma işlevi de görür. Hitler ulusal kin demagojileriyle 6 milyon Yahudi'yi yok etmiştir. 1800'lerde İrlanda'da açlıkla öldürülenlerin sayısı 1 milyondur. Daha birçok örnek verilebilir. Fakat her zaman, şu ya da bu yöntemle, göreceli artık nüfus dışında oluşan artık nüfus, sorun yaratabilecek bir büyüklüğe ulaşmışsa kapitalizm en vahşi yöntemlerle kendini bundan arındırmıştır.

Demokratik sorun — sosyalizm

"Ulusal sorun demokratik bir sorundur. Ulusal sorunun kesin ve gerçek çözümü ise ancak sosyalizm koşullarında olanaklıdır. Bu ikisi çelişmez mi?"

Ulusal sorun en dar anlamıyla "ulusların ayrılma hakkı"nı içeren siyasal bir sorundur.

Bu sorun kapitalizmin doğuşuyla birlikte ortaya çıkar. Ulusların kendi ulusal devletlerini kurmasıyla burjuva demokratik devrimi bu sorunu çözer.

Ulusların ayrılarak kendi devletlerini kurması ya da asimilasyon yoluyla ortadan kaldırılması bu sorunun olası iki çözümüdür. Kapitalizmin ekonomik yapısı sorunun siyasal düzeyde çözümü için olanaklıdır. Ulusal sorunun kapitalizm altında çözülebilir olması ise "demokratik" bir sorun olduğunu gösterir.

Sorunun kapitalizm altında çözülebilir olması kolayca çözülebileceği anlamına gelmiyor.

Zorla asimilasyon yoluyla ulusal sorunun çözümünü bir yana bırakırsak, ulusal sorunun siyasal çözümü "ulusların ayrılma hakkı"nın özgürce yaşama geçebileceği demokratik bir ortamı gerektirir. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını kullanacakları böyle bir çözüm de kapitalizmin *teorik* çerçevesinde mümkündür. Ama öte yandan da, Lenin'in boşanma konusunda şu dediği ulusal sorun için de

geçerlidir:

"Ezilen sınıfların demokratik haklarını 'kullanmalarını' olanaksız kılan koşullar kapitalizmde istisna değil, sistemin tipik özelliğidir. Boşanma hakkı çoğu durumda kapitalizmde kullanılamaz olacaktır, çünkü ezilen cinsiyet ekonomik olarak bağımlıdır." (Lenin, c.23, s.72)

Kapitalizmin *pratik* çerçevesi böyle demokratik ortama kolayca izin vermez.

Bu anlamda ulusal sorunun siyasal çözümü demokrasi sorunuyla eş düşer.

Ulusal sorunun "gerçek" çözümü sosyalizmde olanaklıdır deyince siyasal çözümün ötesinde bir anlam katmak gerekir. Kapitalizm ulusların zorla, anlaşmayla ya da asimilasyonla ayrılmasını, birleşmesini ya da daha büyük uluslar meydana getirmesini sağlayarak sorunu çözebilir, ama yapısı gereği sürekli de bu sorunu üretir. Başka ulusları ezme sömürme istemi, burjuvazinin yapısında vardır.

İşte, somut bir ulusal sorun düzeyinde değil, bu genel anlamıyla "Ulusal ya da başka bir siyasal baskıyı kapitalizm altında yok etmenin *olanağı yoktur*, çünkü bu, sınıfları ortadan kaldırmayı, yani sosyalizmi getirmeyi *gerektirir*." (Lenin, c.22, s.325)

Bu nedenle ulusal sorunun "gerçek" çözümünün *olanaklarını* sosyalizm yaratır.

Ulusal azınlıklar

Ulusal sorun bölümüne ilişkin diğer sorular ulusal azınlıklar üzerine geldi. Örnek: "Ermenilerin demokratik haklarından neler kasdediliyor ve diğer ulusal azınlıklar üzerine birşeyler eklenebilir mi?"

Ermeni ulusal azınlığının hakları programda sıralandıktan sonra "her çeşit demokratik hakları tanınmalıdır" diye bir cümle yer alıyordu. Burada kasdedilen zaten sıralanmış olan haklardı. Gereksiz bir tekrar olan bu cümle yeni taslakta çıkmıştır. Programın ilgili bölümü diğer ulusal azınlıkları da içerecek biçimde şöyle değiştirilmiştir:

"Ulusal ve Dinsel Azınlıkların Hakları İçin Savaş"

"Türkiye'de çok sayıda ulusal ve dinsel azınlık, süregen bir baskı altında yaşamaktadır. Zor yoluyla Türkleştirme ve İslamlaştırma-Sünnileştirme bu baskının değişmez yönüdür.

"Türk şövenistlerinin Türkiye Ermenistanı'nda uyguladığı soykırım, tarihin tanık olduğu büyük barbarlıklardan biridir. Canını kurtarabilenler ise, dünyanın dört bir tarafına sürgüne zorlanmıştır. Finans-kapital, Ermenilerin en temel hakları olan kendi topraklarında yaşama hakkını reddetmekte, onları sürgün yaşatmaktadır.

"Partimiz Ermeni soykırımını ve ardından gelen sürgünü açıkça lanetler. Ermeni diasporasi son bulmalı, topraklarını terketmek zorunda kalan Ermenilere bu topraklara serbestçe geri dönme hakkı tanınmalı ve devlet dönmek isteyenlere her türlü yardımı yapmalıdır.

"Tüm ulusal ve dinsel azınlıkların kendi kültürlerini, dillerini geliştirme, dinsel inançlarını özgürce sürdürme haklarını, her çeşit azınlık haklarını savunmak komünistlerin görevidir. Sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi, dinsel ve ulusal azınlıkların haklarını da yaşama geçirecektir." (TKP 4. Program Taslağı)

Dinsel inanç özgürlüğü

"Dinsel inanç özgürlüğü programda olmamalı, dinin kişisel bir sorun olduğunun belirtilmesi yeterlidir." diye bir öneri geldi.

Lenin şöyle diyor:

"Din kişisel bir sorun ilan edilmelidir. Sosyalistler dine karşı tutumlarını genellikle bu kelimelerle anlatırlar. Fakat herhangi bir yanlış anlayışa yer vermemek için bu sözlerin anlamı kesin olarak tanımlanmalıdır. Dinin kişisel bir sorun olmasını devlete ilişkin olarak ileri sürüyoruz... Herkes canının istediği bir dine inanmaya ya da inanmamaya, yani sosyalistler için kural olan ateist olmaya, tümüyle özgür olmalıdır. Dinsel inançlarından dolayı yurttaşlar arasında ayrıma göz yumulamaz. Resmi dökümanlarda yurttaşın dininden söz edilmesi bile kesinlikle kaldırılmalıdır." (Lenin, c.10, s.84)

Görüldüğü gibi dinsel inanç özgürlüğünün belirtilmesi, dinin kişisel bir sorun olduğu belirlemesinin doğru anlaşılması açısından önemlidir. Programdaki koyuş doğrudur.

Bağımsız dış siyaset

"Bağımsız dış siyaset fikri proletarya enternasyonalizmi ile çelişiyor. Parti de proletarya da bağımsız değildir. Varşova Paktı'nda yer almalıyız."

Varşova Paktı'nda yer almamız programatik bir sorun değildir. Programda bu tür paktlara üye olmanın genel anlayışı ise verilmektedir.

"Bağımsız" sözcüğü ise yanlış algılanıyor. Yürükoğlu yoldaşımızın *Proletarya Enternasyonalizmi* kitabındaki komünist partisine ilişkin şu sözleri burada da aynen geçerlidir:

"... Komünist partisinin bağımsızlığı (eğemenliği) ile uluslararası sorumluluğu (komünist birliği) arasında nasıl bir orantı vardır?

Bir kez, şu gerçeği hiç tartışmasız ortaya koyalım ki, dünya komünist hareketinde 'daha az' ya da 'daha çok' bağımsız partiler *yoktur.* Bütün komünist partileri bağımsız ve eşittir.

(...)

"Bir partinin *'ulusal bağımsızlığı'* (ya da ulusal otonomi de diyebiliriz) kendi ülkesinde tuttuğu yerin sağlamlığı, halkının üstündeki gerçek etkisi ve dünya komünist hareketinin çizgisini uygulayabilme yetisi anlamına gelir. Bir partinin ulusal gücünün artması, yani güçlü bir parti olması, o partinin enternasyonal yükümlülüklerini *arttırır.*

(...)

"Enternasyonalizm, başlıca ve en temel olarak, her partinin kendi ülkesinde yürüttüğü sınıf savaşımında, izlediği siyasal doğrultuda, yaptığı çalışmada ortaya çıkar. İşte bu nedenle, Lenin, 'tek ve yalnızca bir çeşit *gerçek* (abç) enternasyonalizm vardır ki o da *kişinin kendi* ülkesindeki devrimci hareketin ve devrimci savaşımın gelişmesi için yürekten çalışması ve ayrıcasız *her* ülkede *bu savaşımı,* bu *ve yalnızca bu* çizgiyi (propaganda, sempati ve maddi yardımla) desteklemesidir' ([30]) diyor.

"Bir partinin *'sınıfsal bağımsızlığı'* ise öteki sınıfların çıkarlarını yansıtan örgüt ve hareketlerden bağımsızlık anlamına gelir. Komünist partisinin sınıfsal bağımsızlığı, öteki kardeş partilerle birlik ve dayanışma için, proleter enternasyonalizmi için köklü ve sağlam bir temel yaratır. Yabancı sınıfları temsil eden hareket ve örgütlerden bağımsızlık, bütün dünyada kendi sınıfıyla (işçi sınıfı) ve onu temsil eden kardeş partilerle (komünist partileri) bütünleşme ve dayanışmanın öteki yönüdür." (R. Yürükoğlu, *Proletarya Enternasyonalizmi,* s.75-76)

Biz bu anlamda bir "bağımsızlık" diyoruz. Yani *her türlü ideolojik, siyasal sapmalardan uzak, yalnızca işçi sınıfı ideolojisine "bağımlı" bir siyaset.*

Çok partililik ve proletarya diktatörlüğü

"Çok partililiğin, proletarya diktatörlüğünün özüne gölge düşüreceği" fikri.

" 'Devrim devletinin demokratik düzenine karşı çıkmayan tüm partilere serbest çalışma' cümlesinden 'tüm' sözcüğü çıkmalı. Bu hakkın hangi partilere verileceği açıklanmalı."

"Aynı devlet sınırları içinde işçilerin örgütsel birliği (tek komünist partisi) fikri ile aynı sınıf içinde farklı yanaşımlar olabileceği nedeniyle çok partililiği kabul, fikri çelişiyor mu?"

Bu üç ayrı görüş de çok partililik fikrine şurasından burasından kafası yatmayan görüşlerdir.

Birinci görüş, çok partililik proletarya diktatörlüğünün özüne gölge düşürür, diyor. Oysa proletarya diktatörlüğünün özü *sınıfın* diktatörlüğüdür, partinin değil. İkisinin özdeş olmadığını Lenin'in Ekim Devrimi'nin ilk yıllarına ilişkin yazılardan açıkça görüyoruz. (Bak: S. Havran, "Sosyalizmde çok parti olabilir mi?" *İşçinin Sesi*, sayı:201-202, s.9-14)

Ekim Devrimi'nin belgisi, "Tüm iktidar sovyetlere"dir, "Tüm iktidar Bolşevik Partisine" değil. Sovyetler Birliği'nde sınıfın iktidarının somut biçimi sovyetlerdi. Bunun üç yıl içinde *pratikte* Bolşevik Partisinin iktidarına dönüşmüş olması, Sovyetler'de sınıf savaşımının özgül, tarihsel bir sonucudur. Öteki partiler devrim devletinin düzenine, yani sovyet iktidarına karşı çıkıp ayaklanmasalardı, pekala sovyetler içinde yerlerini koruyabileceklerdi. Lenin, sovyetlerin tüm iktidara el koyduğu koşullarda (yani proletarya diktatörlüğünde), "sovyetler içinde partilerin iktidar için savaşımının barışçıl olarak yürüyebileceği"nden sözediyor. (Lenin, c.26, s.67) Öteki partilerin devrimden sonra karşı-devrim saflarında yer almaları bu olanağı ortadan kaldırmıştır.

Aynı ölçüt bizim devrimimiz için de geçerlidir. Program *hangi* partilere serbest çalışma hakkının verileceğini *açıkça* söylüyor: *"Devrim devletinin demokratik düzenine karşı çıkmayan tüm partilere."* Buradan "tüm" sözcüğünü çıkarmak anlamı hiç değiştirmez.

Aynı devlet sınırları içinde işçilerin tek bir komünist partisinde örgütsel birliği fikri ile aynı sınıf içinde farklı yanaşımlar olabileceği nedeniyle çok partililiği kabul fikri arasında da hiçbir çelişki yoktur.

Yürükoğlu yoldaş *Sosyalizm ve Demokrasi* yazısında aynı sınıf içinde farklı görüşler olabileceğine dayanarak çok partililiği şöyle gerekçelendiriyordu:

"İkincisi, aynı sınıf içinde de mutlaka farklı yanaşımlar olacaktır. Aynı sınıftanım diye bir başkasıyla aynı düşünmek zorunda değilim. Evet, her durumda doğru tektir. Ama o doğruyu herkes bulmayabilir. Farklı görüşler aynı parti içinde kalmayı engelleyecek denli derin bir ayrılığa gidebilir. Hepsi de sosyalizmi kurmak için olabilir..." (*İşçinin Sesi,* sayı:186-187, s.13)

Evet, *her durumda doğru tektir.* Amaç, kuşkusuz bu tek doğru etrafında, tüm işçilerin birliğini sağlamaktır. Ama sorun buna *nasıl ulaşılacağıdır.* Bu birliğe iki şekilde ulaşılabilir. Birincisi, öteki partileri yasaklayarak, farklı görüşlere platform tanımayarak. Böyle sağlanacak bir birlik açıktır ki çok biçimsel bir birlik olur. Farklı görüşlere platform tanınmıyor diye o görüşler yok olmaz. Gelir, tek kalan parti içine sızıp orada sinsice etki yapmaya çalışır. Görünüşte tüm işçilerin tek partide birliği vardır, ama bu, gerçekte sinsi, sinsi olduğu için son derece tehlikeli bir bölünmüşlüğe örtü olur. Kaldı ki bu "birlik", görüşlerin yığınların önünde açık çarpışmasıyla oluşmadığı için, *doğru görüşün* varolan birlik içinde egemen olduğunun garantisi de yoktur.

Birliğe ulaşmanın ikinci şekli, farklı görüşlerin farklı partiler olarak örgütlendiği koşullarda, sınıf savaşının "daha açık, daha geniş, daha kolay" yürüdüğü yoldandır. Bu koşullarda doğru görüşü savunan komünist partisinin öteki partilerin siyasetini yığınların gözü önünde çürüterek, onları açık sınıf savaşında yenerek kazandığı birlik, gerçek bir birliktir. O zaman da varsın üç-beş unsur, parti diye ortalıkta dolansın. Yaşamın, sınıf kavgasının kendisi onların varlığını gereksiz kılmıştır.

Özetlersek işçilerin doğru görüş etrafında komünist partisinde örgütsel birliğini sağlamada çok partililik engel değildir, tam tersine bunun için en elverişli koşulları sağlar.

Demokrasi-sosyalizm

" 'Demokrasi sosyalizme özdeş değildir' cümlesini anlayamıyorum. Sosyalizm ekonomik, toplumsal birşey, demokrasi siyasal birşey anlamında mı? Yoksa sosyalizmde demokrasi yok mudur, ya da sosyalizmsiz demokrasi olabilir mi?"

Demokrasi, çoğunluğun yönetimi demek olan devlet biçimidir. Sosyalist devlet, ya da proletarya diktatörlüğü ise çoğunluğun çıkarlarını savunan devlettir. Yine de sosyalizm ve demokrasi özdeş değildir. Azınlığın çıkarına çoğunluğun rızasıyla yönetimi de olabilir. (Örneğin burjuva demokrasisi). Sosyalizm ve demokrasi özdeş değildir, ama yukarıdaki tanımlardan anlaşılabileceği gibi, aralarında çok yakın, gerçekten diyalektik bir ilişki vardır.

Sosyalizmde çoğunluğun çıkarlarını tarihte ilk kez temsil eden proleter devlet, *özünde* en demokratik devlettir. Ancak ne sosyalizm, ne de sosyalizmde işleyen demokrasinin içeriği durağan olamaz. Sosyalizmin ilerleyebilmesi, komünizmin üst aşamasına büyümesi için bu özün biçimle sürekli beslenmesi, demokrasinin sınırlarının kendini yadsıyana dek genişletilmesi gerekir.

Bu gerçek demokrasinin, bu en gelişkin demokrasinin biçimi aktif yığın demokrasisidir. Çoğunluğun, giderek tüm nüfusun, devlet işlerine aktif katılımını içerir.

Bu yüzden sosyalizmsiz demokrasi olabilir mi sorusu başaşağı duran bir sorudur. Anlamlı bir soru şu olabilir: Gerçek demokrasi olmadan sosyalizm ilerleyebilir mi? Bunun yanıtı hayırdır.

VI. Beşinci bölüm üstüne

" 'Sosyalizmin sınıfları üretim araçları karşısındaki konumlarıyla, emeğin toplumsal örgütlenmesindeki rolleriyle ve gelir dağılımı biçimiyle farklılık taşıdıkları için farklı sınıftırlar' cümlesi doğru gelmiyor. Birinci ölçüt mülkiyet sahipliğini ilgilendiren bir ölçüttür. Sosyalizmde ise devlet mülkiyeti vardır."

Bu sayılan ölçütler Lenin'in *Büyük Başlangıç* adlı yazısında sosyalizm öncesi toplumlar için getirdiği ölçütlerin sosyalist topluma uyarlanmış biçimidir. Ölçütlerden biri olan "üretim araçlarına sahiplik farkı", "üretim araçları karşısındaki konumlarda farklılık" olarak değişmiştir. Bu, sosyalizmde sınıfların, önceki toplumlara göre değişmeye başlamasının, ölçütlerde yansımasının sonucudur.

Böylece "üretim araçları karşısındaki *konum*" sadece mülkiyetin sahipliğine ilişkin değildir. Sosyalizmde devlet mülkiyeti tüm toplumca sahip olunduğu halde, farklı *kullanım* görmektedir. "Konum" sözcüğü bu kullanım farklarını içerir. kaldı ki sosyalizmde bugün hâlâ iki farklı mülkiyet biçimi de vardır.

Sosyalizmin bugünkü gelişme düzeyinin bir sonucu olarak devlet mülkiyetinin yanısıra tabanı genişletilmiş özel mülkiyetten başka birşey olmayan *kooperatif* mülkiyeti de vardır. Bu biçimi (daha geri bir biçimde de olsa) sosyalist mülkiyet yapan, içinde yeraldığı ekonomik toplumsal koşullardır. Ama sahiplik açısından devlet mülkiyetinden farklıdır.

Bölgede herşey kapitalizme, ulusal baskıya, şövenizme ve yayılmacılığa karşı olan güçlerin savaşına bağlıdır. Kısacası devrime bağlıdır. Kapitalizmin dayattığı savaşlar temelinde Ortadoğu'nun haritasının yeniden çizilmesi, bölge halkları için korkunç acılar ve dökülen kanlar pahasına olacaktır.

İran-Irak savaşı üstüne

Ayla Antepli

Son günlerde İran-Irak savaşı keskin bir dönemece girdi. Çıkmaz bir durumun hâlâ sürdüğü savaş alanlarında ve 250.000-500.000 civarında İran askerinin Irak'a yeni bir saldırı başlatmak üzere beklediği bölgede değil, ama körfez sularında, göklerinde ve diplomatik cephede yeni gelişmeler var.

Nisan ortalarından bu yana İran ve Irak, Körfez'de dolaşan gemilere hava saldırıları düzenliyorlar. Bu saldırılar öncelikle Suudi Arabistan ve Kuveyt gemilerine yöneltildi. Böylece, bugüne kadar savaşta Irak'ın "sessiz yandaşları" olarak kalan devletler (özellikle Suudi Arabistan) İran'a karşı savaşın ön cephelerine çekilmiş oldu.

Gerçekte İran, Suudi Arabistan ve Kuveyt'i yalnızca gemilerine saldırarak tehdit etmiyor, çok daha ileri gidiyor. "Siyasal düzeyde konuşulursa... İran kartlarını bu iki devlet içindeki yandaş güçler üstüne oynuyor... (Her iki ülkedeki büyük Şii topluluklarını kullanarak içeriden bir tehlike yaratma amacını güdüyor — A.A) Askersel düzeyde konuşulursa, bu ülkeler düşündüklerinden çok daha zayıf ve içlerine sızılabilir durumdadırlar. Bizim güçlerimiz için bu açığı ortaya çıkarmak birkaç günden fazla zaman almaz."

Bu tür tehditler karşısında Suudi Arabistan, diğer Körfez devletleriyle yoğun bir diplomatik ilişkiye geçti. Amacı, savaşı durdurmak değil, ama savaşın kendi sınırlarına kaymasını engellemekti. Bu çabaların yanısıra Suudi Arabistan, oldukça zengin askeri gücüne Amerikan *Stinger* füzelerini ve Avacks uçaklarını da ekledi. Tehdit altındaki devletler arasında askersel işbirliğini arttırmaya çalışıyor. Son haberlere göre, İran'a karşı "çizgiyi çektiler", gelecek bir saldırıya karşı "savaşmak üzere hazır bir duruma" geçtiler. Ayrıca Suudi Arabistan, İran'ın Körfez devletlerinden herhangi birine saldırısını kendisine yapılmış bir saldırı olarak karşılayacağını açıkladı.

Diplomatik cephede, Suriye de (bugüne kadar İran'ın "sessiz yandaşı" durumundaydı) savaşta yer alma çabalarına katıldı. Başbakan Esad İran'a "tedbirli" olma yönünde uyarıda bulundu. İki nedenle bunu yapma gereği duydu. Birinci neden, Suudi Arabistan ve Kuveyt'in, Suriye ekonomisi ve askersel eylemleri açısından büyük bir destek demek olan düzenli ve bol yardımlarını kesme tehdidinde bulunmalarıydı. İkinci neden ise, muzaffer bir İran'ın Bağdat'ta Saddam Hüseyin'i yendikten sonra Şam'daki rejim için de büyük bir tehlike oluşturabileceğiydi.

Suriye'nin "saf değiştirmesi" nin nedeni, İran'ın diplomatik alanda giderek soyutlanması ve silah kaynaklarının kurumasıdır. İran'a silah satışını durduran yalnız İsrail değildir. Son dönemlerde buna Arjantin de katıldı ve İran'a iki savaş gemisinin satışını durdurdu. ABD, bir süre önce, Irak'ı yenilmiş görmek istemediğini açıkladı. Geçen yıl TUDEH liderlerinin tutuklanması ve idam edilmesinden sonra Sovyetler Birliği de İran'a karşı soğuk bir tutum almaya başladı.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin son kararı da öncelikle İran'a yöneltildi. Kararda tüm devletlere çağrı yapılarak Körfez'de gemilerin özgürce dolaşımına saygı gösterilmesi istendi.

Hiç de "anlamsız" olmayan savaşın kalbinde

Bu son gelişmeler, denizde "tanker savaşı", "son saldırı", Irak'a karşı "kader savaşı" için hazırlanan İran'ın önünü kesmek için yürütülen yoğun çabalar, İran-Irak savaşının kalbinde yatan şu gerçeği öne çıkardı: Savaşın sürdüğü bölgede ve bölgedeki devletler arasında uzun bir süredir varlığını sürdüren bir bunalım söz konusudur.

Gelişmeler, korkunç kan dökülen İran-Irak sınırının dışına taşmadığı ve hasar bu ülkelerle "sınırlı" kaldığı sürece bu gerçek, arka planda durdu.

Çünkü bu gerçek arka planda kaldığı zaman savaşın birçok yönü görünürde "açıklanamaz" bir duruma gelmişti. (*Atılım*, savaşı "anlamsız" buldu — 1 Nisan 1984, s.3) Savaşın görünürde böyle yansımasına neden olan olgular şunlardı:

* Sıradan bir "sınır çatışması"nın hemen hemen 4 yıl süren 1. Dünya Savaşı türünden bir yangına büyümesi. 240.000 insanın hayatına malolması. "İnsan dalgası" taktiklerinden kimyasal silahların kullanılmasına kadar her türlü taktiğin uygulanması, iki ülkeyi çöküşün eşiğine kadar getirmesi.

* Savaşın 2 yıldır her iki tarafın da kıramadığı bir çıkmazda sürünmesi.

* Her iki tarafın da bugüne kadar savurdukları tehditlerle gerçekten yaptıkları arasında büyük uçurum olması.

* Irak'ı İran'a karşı ayakta tutabilen ve savaşın uzamasına neden olan Suudi Arabistan ve Kuveyt'in Irak'a yaptıkları mali destek ve gemilerine saldırıldığı, silahlanmada ezici bir üstünlüğe sahip oldukları halde bu ülkelerin savaşa doğrudan katılmış görünmekteki isteksizlikleri.

* Savaşı açıklamayan hertürlü "açıklama"nın ortalığa yayılması: Anlamsız bir savaş, yerel bir sınır çatışması, iki inatçı insan arasındaki kişisel bir savaş, dinsel bir savaş, İslam ve Arap milliyetçiliği arasındaki bir savaş, ABD emperyalizmince ihraç edilen (kışkırtılan ya da uzatılan) bir savaş, vb.

Tüm bu "açıklamalar", dikkatleri savaşın şu ya da bu yönüne topluyorlar, ama özünü açıklamıyorlar.

İran-Irak savaşının kalbinde bölgedeki bunalımın yattığını söyledik. Bunun *birincil* nedeni, bugünkü haliyle bölgedeki düzenin aşırı bir biçimde *istikrarsızlık, dengesizlik ve haksızlık* taşımasıdır. Doğasında bir bozukluk vardır. Bu nedenle de sürekli olarak bunalımları, ulusal kavgaları ve savaşları besleyen bir toprak durumundadır. Düzeyine, uzunluğuna ve yerine bağlı olarak, her yeni çalkantı istikrarsızlığı arttırmakta, dengeleri bozmakta ve haksızlığı daha açıkça göstermektedir.

İran-Irak savaşı bölgedeki genel istikrarsızlık ve dengesizliğin bir parçası, onun bir ürünüdür. Aynı zamanda, böyle boyutlar kazandığı ve iki ülkenin "ulusal" sınırları dışına taşma tehlikesi ortaya çıktığı için bölgedeki tüm düzeni ezip geçme tehlikesini de beraberinde getirmektedir.

İkinci neden en başından beri savaşta somut olarak yansıyan konu, *Körfez üstünde kurulacak hegemonya ve denetim sorunudur.* Çünkü Körfez'in denetimi bölgedeki "düzen"in anahtarıdır.

İran-Irak savaşının Suudi Arabistan ve Körfez devletleri üstünde açıkça odaklaşması bir rastlantı değildir. Bugüne kadar savaş yalnızca iki ülke arasında bir savaştı, ama savaş alanlarına henüz yalnızca iki ülke asker gönderdiği için. Yalnızca bu

(Devamı 12. sayfada)

TABLO I

		1	2	3			
		1980 ortası nüfus (milyon)	Ulusa ait nüfusun (%)'si	Gayri-safi Milli Hasıla (1976) Miktar (milyon $)	kişi başına (milyon $)	Büyüme hızı 1960 1976	1970 1976
A	İran	41.5	(45)	69.170	2.060	8.0	8.2
A	Türkiye	47.0	(20-25)	41.270	1.010	4.1	4.7
A	Mısır	46.0		10.680	280	1.9	3.1
B	Irak	14.3	(20)	15.960	1.390	3.6	7.1
B	Suriye	9.2	(10)	6.320	830	2.2	2.2
C	Ürdün	2.5	(60)	1.820	650	1.6	3.8
C	İsrail	4.1		9.710	2.810	5.1	3.3
C	Lübnan	2.9					
D	Suudi Arabistan	8-12	(33)	40.860	4.420	6.5	9.5
E	Kuveyt	1.4	(50)	14.380	13.960	-3.2	-2.2
E	Bahreyn	0.4	(50)	1.220	3.810		43.6
E	Katar	0.2	(50)	2.440	11.640	3.7	-0.8
E	Birleşik Arap Emirlikleri	1.1	(50)	10.050	14.480	12.3	0.1
E	Umman	0.9	(50)	2.090	2.620	11.3	9.0
	Toplam=	4.0	Ortalama (50)	30.180	Ortalama 9,300		

Kaynaklar:
1. *The Military Balance 1983-1984*, Uluslararası Stratejik Araştırma Enstitüsü
2. Burada verilen sayılar çeşitli kaynaklardan derlenmiş ve genel durumu gösteren ortalama rakamlardır.
3. *1978 World Bank Atlas*

(Baştarafı 11. sayfada)
anlamda.

Başından beri, Irak hem kendisi, hem de Körfez devletleri adına savaştı. Çünkü Körfez devletleri (anlatacağımız nedenlerden dolayı) kendi adlarına savaşa doğrudan katılmayı tercih etmediler.

Körfez'de süren bu hegemonya savaşı en azından üç yanlı bir yarışmadır. Yarışmacılar İran, Suudi Arabistan ve Arap Körfez devletleri, ve Irak'tır. Önce İran'la başlayalım.

İran'ın yayılmacılığı ve saldırganlığı

1969'dan beri İran, Körfez kıyılarındaki tüm devletlere karşı açıkça saldırgan ve yayılmacı bir tutum aldı. Hem Şah döneminde, hem de değişik biçimler altında Humeyni döneminde Körfez üstünde ve tüm bölge üstünde egemenlik kurmaya çalıştı. Şah niyetini açıkça belirtip, o çerçevede tutum aldı. Özellikle Bahreyn'in İran'ın entegre bir parçası olduğu, 16. ili olduğu ileri sürüldü. 1971 de, İngiltere Körfez'deki askeri güçlerini çektikten sonra, İran biçimsel olarak Birleşik Arap Emirlikleri'nin parçası olan 3 küçük adayı ele geçirdi ve Körfez'in Doğu girişindeki Hürmüz boğazında yerleşti. Şah'a göre adaların sahipliği "Körfez'i yıkıcı güçlerden koruma"da çok gerekli bir unsurdu.

Humeyni döneminde İran yayılmacılığının biçimi değişti. Yazının başında verdiğimiz alıntıdan da anlaşılacağı gibi, dinsel yöne, Şii "kartı"na vurgu vurulmaya başlandı. Böylece İran sürekli olarak, "tanrısız" ve"çürümüş" Körfez rejimlerine karşı Şii ayaklanmaları başlatacağı tehdidini yaptı. Çünkü Körfez devletlerinin çoğunda Şiiler büyük bir azınlık ve hatta bazı durumlarda halkın çoğunluğunu oluşturuyorlar. Bu ciddi bir tehdit idi.

Kasım 1979'da, Kâbe, İslam radikalleri tarafından işgal edildi. Suudi Arabistan'ın öteki bölgelerinde de Humeyni yanlısı gösteriler oldu.

Kasım 1981'de nüfusunun %60'ını Şiilerin oluşturduğu Bahreyn'de Humeyni yanlısı bir darbe girişimi oldu. İlk kez bu girişimden sonra Körfez İşbirliği Konseyi, askersel hazırlık üstüne ve Konsey üyelerinin kendi aralarında askersel işbirliğini arttırmaya yönelik belli başlı kararlar aldı.

Irak'a da aynı tipte bir saldırı düzenlendi. Nisan 1969'da İran, Körfez'in tepesinden başlayarak 60 mil boyunca iki ülke arasında sınır çizen Şatt-ül-Arap kanalı üstüne yapılan 1937 anlaşmasını tek yanlı olarak bozdu. O dönemden 1975'e kadar Şah, Irak'ı zayıflatmak için Kürt milliyetçilerine silah verdi, destek sağladı.

Devrimden sonra Humeyni rejimi, Irak'taki Şii topluluğunu (%55) isyana teşvik etmeye başladı. Buna yanıt olarak, Saddam Hüseyin (kendisi Körfez'in "koruyucusu" olmaya özeniyordu) İran'daki İslam Cumhuriyeti'ni yıkmak üzere kampanyaya başladı. 1979 ortalarından savaş kopana kadar her iki taraf da birbirlerine karşı komplolar düzenlediler.

Ancak İran'ın saldırganlığı sözünü ettiğimiz üç-yanlı yarışın yalnızca birinci unsurudur.

Körfez sahillerindeki "cam evler"

İkinci yarışmacı (ya da yarışmacılar gurubu) Suudi Arabistan ve Körfez'deki Arap devletleridir. İran Meclis sözcüsü, son dönemlerde, bu devletlerden "cam evler" diye söz etti. Bu devletlerin günahı, saldırganlık değil, ama ekonomik, siyasal ve askersel olarak gayri-meşruluklarıdır. Yalnızca Arap piramidinin tepesindeki konumları değil, varlıkları bölgedeki diğer devletlere bir hakaret ve bir meydan okumadır. Bölgedeki "düzen"in mali finans kaynağı olarak konumları, istikrarsızlık ve düzensizliğin kendi başına kaynağıdır.

Tarihsel olarak, Suudi Arabistan dışında, Batı emperyalizminin (önce İngiliz, sonra Amerikan) kendi çıkarları için bugüne kadar koruduğu ve yapay olarak oluşturduğu devletlerdir. Haritaya şöyle bir bakış niçin böyle olduğunu gösterir.

Suudi Arabistan dışında, Körfez'in tüm Güneybatı yakası bir dizi devletçiklerce denetleniyor. (Kuveyt, Bahreyn, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri, Umman) Tümü bir arada aşağı yukarı 4 milyon nüfusa sahip, ama bölgedeki en fazla nüfuslu 4 Arap devletiyle (Mısır, Irak, Suriye, Ürdün) hemen hemen aynı miktarda gayrı safi milli hasılaya sahiptirler. Bu dört devletin nüfusu ise aşağı yukarı toplam 72 milyondur.

Ufak Körfez devletleri ve Suudi Arabistan'ı birlikte ele alırsak, bu devletler toplam 14 milyon nüfusla toplam 71.040 milyon dolar gayrı safi milli hasılaya sahipken, 72 milyon nüfuslu 4 devletin toplam gayrı safi milli hasılası 34.280 milyon dolar tutmaktadır.

Böylece *bu cam evler Arap halkının ezici çoğunluğunu, bölgedeki en fazla nüfuslu Arap devletlerini, ekonomik olarak, Arap petrol zenginliğinin büyük çoğunluğundan ayırmaktadır.* Zenginlik, cam evlerde gösterişli projeler için saçılıp savrulmaktadır. Öylesine boyutlarda dışarıya yatırım yapılmaktadır ki, özellikle Suudi Arabistan, "mali süper güç" olmuştur ve IMF'in yürütme kurulundaki tek "Üçüncü Dünya" ülkesidir. Sermayenin bir kısmı, ekonomisi zayıf Arap devletlerine yardımlar biçiminde "koruma parası" olarak verilmektedir. (Irak'ın yılda 8-9 milyar dolar, Suriye'nin 1 milyar dolar tutarında yardım aldığı söylenmektedir.)

İran açısından, bu devletler yalnızca İran'ın kendisine ait olduğunu söylediği toprakları elde tutmakla kalmamakta, öte yandan İran'ın "İran Körfezi" dediği Körfez'de (Arap devletleri için ise Arap Körfezi) hegemonya kurmak isteyen rakipler olmaktadırlar.

Bu devletlerin tarihsel, toplumsal ve ekonomik gayrı meşrulukları da bir kötülüğe başka bir kötülük katmakta ve yanlışı "düzeltmek" için açık davetiye çıkartmaktadır.

Siyasal ve askersel açıdan bakıldığında bu devletlerin gayrı meşruluğu ve zayıflığı kendisini daha çok hissettirmektedir.

Körfez'deki devletçiklerin sahip oldukları nüfusun azlığının yanısıra (toplam nüfusları İstanbul'un nüfusuyla hemen hemen aynıdır) çoğu durumda nüfusun yarısını göçmen işçiler, teknisyenler, yani yurttaş olmayanlar oluşturmaktadır. Göreceli olarak daha yüksek nüfusuyla (8-12 milyon) Suudi Arabistan'da bile nüfusun %33'ü göçmen işçidir. Ayrımsız tüm ülkelerin insan gücü ve uzmana gereksinimi vardır. Bunun en çarpıcı örneği Birleşik Arap Emirlikleri'dir. Bu ülkede yapım endüstrisinde kullanılan işgücünün %99'u, petrokimya endüstrisinde kullanılan işgücünün %98'i göçmen işçilerdir.

Bu temel zayıflığa ek olarak, Sünniler ve Şiiler arasında dinsel bölünmüşlük sorunu da vardır. Yukarıda sözünü ettiğimiz gibi İran bu bölünmüşlüğü sömürmek istiyor.

Askersel alana gelince, Suudi Arabistan da dahil körfez devletlerinin hiçbiri kendi başına bir ordu besleyemiyor. Tümü birlikte bu 6 ülkenin toplam asker sayısı (bizim çıkardığımız rakamlara göre 145.150 kişi) Irak'ın 521.250 kişilik askersel gücünün yarısıyla bile yarışacak durumda değildir.

Güçlerinin nedeni, silahlanma için harcayabildikleri paranın miktarına dayanıyor. Suudi Arabistan da dahil Körfez devletleri 1982'de askersel amaçlarla 34.328 milyon dolar harcama yaptılar. Bu miktar, İran'ın yaptığı harcamanın çok çok üstündedir. 1977-80 arasında dünya silah ithalatının %7,5'ini gerçekleştirdiler. Bu miktar o günden bu yana, büyük bir olasılıkla, artmıştır.

1972 ve 1981 arasında Birleşik Arap Emirlikleri'nin askersel harcaması şaşırtıcı bir düzeyde arttı (%10.440). *(The War Atlas)*

Tüm bunlar cam evlerin petrol, para ve son derece modern silahlarla dolu olduğunu gösteriyor. Küçücük nüfus, yurttaşlar ve yurttaş olmayanlar şeklinde ikiye bölünmüş, Sünni ve Şii olanlar diye tekrar ikiye bölünmüş. Suudi Arabistan'ın modern savaş uçakları bile Tayvanlı paralı askerlerce kullanılmaktadır.

Gerçekte bu devletlerin en modern askersel araçlara sahip olması, toplumsal-siyasal zayıflıkları kapatmada arzulanan etkiyi yapmayabilir. Tersine halkla askersel teknoloji arasındaki *kopukluğu büyütebilir.* Örneğin, F-4 Fantom bombardıman uçağı, uçak başına sayısı 29 ile 41 arasında değişen personel gerektirmektedir. Daha karmaşık F-15'ler (Suudi Arabistan'ın en azından 60 civarında F-15'i vardır) uçak başına 80 insan gerektirmektedir. Bunların %95'i de yüksek düzeyde kalifiye personel olmak zorundadır. (*MERIP Reports*, "Arms Race in the Middle East, Şubat 1983)

Suudi Arabistan'daki ve Körfez'deki silah ve askersel teknoloji yığınağı, İran-Irak savaşından önce başladı. Bu, savaşın bir ürünü ya da onabir yanıt değildi. Bunun nedeni, bu ülkelerin yukarıda kısaca değindiğimiz istikrarsızlığı ve saldırıya açık konumlarıydı. Savaş, süreci yalnızca hızlandırdı ve öne çıkardı.

Bu, 1962-1980 arasında bölgedeki askersel harcamaları gösteren çizelgeden görülebilir. Çizelge yoğun silahlanma yarışını doğruluyor. Suudi Arabistan genellikle 1976'dan sonra önde yarışıyor.

1962-1980 arasında Suudi Arabistan'ın kendisini, hiç değilse mali yönden, Irak'tan daha etkin biçimde savaşa hazırlaması ilgi çekicidir. Çoğu yıllarda harcamaları Irak'ın harcamalarının iki katı, bazı yıllar üç ya da dört katıdır. 1980'de, savaşın başladığı yıl, Suudi Arabistan hemen hemen Irak'ın 10 katı askersel harcama yapıyordu. 1978'de harcamaları İran'ı geçti.

1978-1982 arasında Suudi Arabistan "Üçüncü Dünya" ülkelerine ihraç edilen büyük silahların tümünün %8.2'sini ithal etti. Irak %5.2'yle, İran %3.5'le

Irak askerleri bir başarıyı kutlarken... Oysa savaş burjuvaların çıkarları için veriliyor. Askerler neyi kutluyorlar?

TABLO II

		1	2	3	4	5	6	7	8
I	*Verilen tüm rakamlar milyon dolar üstündendir	Askersel personel (1983 ortası)	Tahmini as. harcamalar (1982)	Dünya silah ithalatının %'si (1977-80)	Merkezi hük. harcamalarına kat. ol. as. har. (1978)	Uçak gemileri (1983)	ABD'den ithal ed. tanklar ve zırhlı araçlar (1973-82)	ABD'den ithal edilen füzeler (1973-82)	Askersel har. için ABD'den peşin alınan (1977-82)
A	İran	2.000.000	6.900-13.000	6		70			2436.9
	Türkiye	569.000	2755.0	1.8		340	395	5181	211.7
	Mısır	447.000	1746.0	1		498	1860	5602	180.9
B	Irak	512.250	7722.0	3.8		330			
	Suriye	222.500	2548.0	4.0	36.4	457			
C	Ürdün	72.800	440.0	4.5		103	1786	7787	794.3
	İsrail	172.000	8242.0	3.1	39.2	640	4193	27420	1622.4
	Lübnan	27.000	162.0					118	44.2
D	Suudi Arabistan	51.500	27.022.0	5.5	27.7	170	2286	18427	19.164.1
E	Kuveyt	12.400	1561.0	1.2		49	531	6524	355.1
	Bahreyn	2.700	223.7	0.02		16		3100	6.2
	Katar	6.000	893.0	0.1		11		324	0.4
	Birleşik Arap Emirlikleri	49.000	2915.0	0.4		43		1343	21.7
	Umman	23.550	1714.0	0.3	39.9	37	56	816	42.3
	D ve E toplam	145.150	34328.7	7.52		281			

1-2: *The Military Balance 1983-1984;*
3-4: M. Kidron — D. Smith, *The War Atlas,* Pan Books, 1983;
5: *The Military Balance 1983-1984;*
6-8: *MERIP Report* "The Arms Race in the Middle East". Subat 1983.

arkadan geliyordu. *(Arms Race and Arms Control*, 1983, SIPRI, s.161)

Bu rakamların tümü, yalnızca Suudi Arabistan'ın büyük mali kaynaklarını yansıtmakla kalmıyor, ama aynı zamanda, Suudi Arabistan ve diğer Arap ülkelerinin özellikle İran'dan gelecek bir saldırı tehlikesini ve saldırıya açık yapılarını giderek daha iyi kavradıklarını yansıtıyor.

"Körfez'in muhafızı" Irak'ın doğuşu ve düşüşü

Şimdi sıra üçüncü yarışmacıya, Irak'a geldi. Irak'ın İran'la savaşı genellikle basit bir "sınır çatışması" olarak sunuluyor. Savaşa yalnızca bu iki ülke arasındaki ilişkiler, *yani bir sınır çatışması düzeyinde bile baksak* bu, yine yukarıda yaptığımız savaşla ilgili değerlendirmelerimizi doğrular. Savaşın kalbinde Körfez ve bütün olarak bölge üstünde hegemonya kurma mücadelesi yatıyor.

Burada sözü edilen sınır haritadaki önemsiz bir çizgi değildir. Sözü edilen sınır, *Irak'ın körfeze, denize ve dış dünyaya açılan tek kanalı, Şatt-ül-Arap'tır.* Irak için bu sınır ölüm kalım sorunudur. İran'ın bu sınıra saldırısı, Irak'ın varlığına bir saldırıdır.

Gerçekte Körfez'e açılan doğal bir kanal olarak Şatt-ül-Arap'ın öylesine önemi vardır ki 350 yıldır keskin bir kavgaya konu olmaktadır.

Birçok kez Osmanlı İmparatorluğu ile İran arasında eldeğiştirdikten sonra Irak 1638'de son olarak Osmanlı İmparatorluğu sınırları içine katıldı. 1639'da iki imparatorluk arasında bir sınır anlaşması imzalandı, ama Şatt-ül-Arap kanalı üstünde anlaşmaya varılamadı. 200 yıl sonra, 1847'de Erzurum'da yeni bir sınır anlaşması imzalandı. Rusya ve İngiltere "aracı" olduğu halde, Şatt-ül-Arap sorunu açıkta kaldı.

1913'te, İngiltere ve Rusya tüm bölgeyi kendi etkinliklerinde ikiye böldükleri zaman son bir anlaşmaya varıldı. İngiltere, tüm kanalın Osmanlı İmparatorluğu'na bırakılmasını ayarladı. (Karşılığında Rusya, sınırın Kuzey kesiminde istediğini yapma hakkını aldı.)

Ancak, 1. Dünya Savaşı, süreci etkiledi ve çizilen sınır ne Rusya ne Osmanlı İmparatorluğunca resmen tanındı.

Savaştan sonra, İran 1913'teki sınır anlaşmasını tanımayı sürekli olarak reddetti ve çatışmalar, 1937'de yeni bir anlaşma imzalanıncaya kadar sürdü. Bu anlaşmayla İran'a çeşitli ödünler verildi: Abadan'dan başlayarak 4 millik sınır İran'a bırakıldı. Irak'ın kanal üstündeki legal hakkının İran'ın kanalı kullanma hakkını kısıtlamaması gerektiğine karar verildi.

Ama hâlâ çözülmemiş birçok sorun vardı. İran kanalda dolaşımın eşit haklı denetimi ve "korunması" yolunda baskı yapmayı sürdürdü.

1959'da, Irak'daki yeni devrimci hükümet karasuların tek yanlı olarak 12 mile çıkardığını açıkladı. İran Şahı iki ülke arasındaki sınırın Şatt-ül-Arap'ın ortasından geçmesini istedi. Buna yanıt olarak Irak, Abadan'dan başlayarak 4 millik sınırın Irak'a geri verilmesini istedi.

O dönemde çıkan bir İran gazetesi Irak'ın bu istemi üstüne şunları yazdı: "Irak'ın varlığı tarihsel bir anlaşmazlığın sonucudur. Tüm Irak, İran'ın bir ilidir."

Kavga, 1969'a kadar sürdü. O yıl Şah, 1937 anlaşmasını bozdu. Bu hareket, Şah'ın Körfez'deki dolaşımı tümüyle denetleme ve egemenliği altına alma güdüsünün bir parçasıydı. Bu amaç için Şah, Şatt-ül-Arap'ta İran donanmasının "serbest" dolaşımının yolunu açma kararındaydı. Bu "serbestlik" İran'a, Kanal'daki iki önemli limanın (Abadan ve Hürremşah) Irak'ın denetiminden kurtulması olanağını açacaktı.

O günden bu yana, özellikle 1972'den sonra, Şah, Irak'ı içeriden zayıflatma siyaseti izledi. Özellikle Irak'taki Kürt isyancılarını destekledi ve 1975'e kadar bu eylemleri sürdürdü. Irak, en sonunda, 1975'te sınırın Şatt-ül-Arap'ın ortasından geçmesini kabul etti. 13 Haziran 1975'te kanalın paylaşılması kararıyla bir anlaşma imzalandı.

İran-Irak arasındaki kavganın belli başlı noktalarında anlaşmaya varılmış olmakla birlikte, 1979'da hâlâ Irak'ın iç güvenliği tehdit altındaydı. İran'da Islam Cumhuriyeti'nin kurulmasından bir süre sonra, Humeyni Körfez bölgesindeki Şii topluluğunu çürümüş rejimlere karşı isyana çağırdı. Nüfusunun %55'i Şii olan Irak, bölgedeki öteki devletlerden daha çok saldırıya açıktı.

Ayrıca, Güneydeki Şii isyanı, Irak'ın kanal üstündeki denetimine doğrudan bir tehdit oluşturuyordu. Gerçekte bu, 1975'te yapılan kanalı paylaşma anlaşmasından daha büyük bir tehditti. Çünkü bu anlaşmayla Irak, kanalın hiç değilse yarısını kullanabiliyordu ama Şiiler koparsa Irak kanalın tümünü kaybedecekti.

Eylül 1980'de Saddam, İran'ı işgal etmek üzere son adımı attığında iki ana "neden" ya da amaç ileri sürdü. *Önce* Şah'la yaptığı 1975 anlaşmasını bozdu, böylece tüm kanalda Irak denetimini yeniden sağladı ve İran'ın oradaki haklarını yok etti. *İkinci* olarak, savaşın, İran'ın kışkırtma ve saldırganlığına karşı tüm Arap devletlerini savunma savaşı olduğunu ileri sürdü. Bu sözler, "Irak'ın olanaklarının Kuveyt ya da Bahreyn'in bağımsızlığını tehdit edecek, halkına zarar verecek herkese karşı kullanılabileceği ve bunun tüm Körfez'e uygulanacağı" yolundaki ilk açıklamalarla uyum içindeydi. Saddam, 1971'de Birleşik Arap Emirlikleri'nden ele geçirilen 3 adanın geriye alınması hedefini de savaşın amaçları içine koydu.

Böylece, başından beri, "Saddam'ın savaşı"nın, Şatt-ül-Arap kanalının denetimini yeniden ele geçirme ve Arap devletleri arasında "Körfez'in koruyucusu" olarak kabul edilme gibi ikili bir amacı vardır. Her iki durumda da Irak'ın beklentisi, devrimle zayıflayan ve düzeni bozulan İran'a ve kendilerini kolayca savunamayan Körfez devletlerine karşı Körfez'de kendi etkinlik alanını genişletmekti. (Ancak İran'ın durumu Saddam'ın düşündüğü kadar kötü değildi.)

Şüphesiz ki Körfez devletleri, Irak'ın kendi "bağımsızlıkları"nı" bu kadar çok savunmasından biraz şüpheye düşmüşlerdi. Özellikle Kuveyt. Çünkü Irak bu devletin varlığını hiçbir zaman kabul etmemişti. Kuveyt diye bir devletin kurulması Irak'a Körfez kıyısında ancak tek limanın sığabileceği ufak bir parça bırakmıştı.

Körfez devletleri, 1981'de oluşturdukları "Körfez İşbirliği Konseyi"ne Irak'ı almayı reddederek, bağımsızlıklarının koruyucusu Irak'a olan "şükranlarını" dile getirdiler.

1961'de Kuveyt, İngiltere'den bağımsızlık kazanınca, Irak ülkeyi işgal etme tehdidinde bulundu. İşgal önce İngiliz, sonra Arap Birliği askerlerinin yetişmesiyle engellendi.

İranlı kadınlar silah altında... Çarşaflarının çelişkili bir görünümü var.

TABLO III: Ortadoğu Devletlerinin Askersel Harcamaları
(Doların 1978 değerine göre, milyon dolar)

	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974	1976	1978	1980
Bahreyn	—	—	—	—	—	35	47	33	51	115 b
Mısır	677	949	1057	1517	2589	2911	5927	5004	3327	2509
İran	543	612	1133	1615	1814	2518	7664	10557	9424	4040
Irak	346	462	578	677	846	830	2016	2011	1988	2440a
İsrail	251	406	566	1132	1981	2134	2900	3159	2676	2218
Ürdün	190	190	228	364	281	292	250	411	311	491 b
Küveyt	86	90	158	285	303	371	724	1064	1076	931
Lübnan	83	74	100	125	122	174	209	174	166	200a
Umman	—	—	—	—	—	72	342	785	767	1079 b
Suudi Arabistan	433	503	1022	1517	1739	2623	4111	8433	11379	22258 b
Suriye	213	244	220	377	384	427	624	1110	1165	3186
Türkiye	1035	1152	1189	1267	1332	1683	1894	3420	2728	2754 b
Birleşik Arap Emirlikleri	—	—	—	—	—	—	21	81	689	1162

Kaynak: MERIP Reports, "The Arms Race in the Middle East", Şubat 1983.

Kuşkusuz bu, uzun savaşta Irak'ın niçin Körfez devletlerinden ancak savaşı yürütebilmesini sağlayacak kadar bir destek alabildiğini ama yenmesini sağlayacak bir destek alamadığını kısmen de olsa açıklıyor. Bu, aynı zamanda, İran güçleri "kader savaşı" için hazırlanmayı sürdürürken, Irak'ın, niçin kendisini kurtarmaya gelecek Körfez devletlerine baskı yapmak üzere Suudi Arabistan ve Kuveyt gemilerine bile saldırmayı gerekli gördüğünü açıklamaya da yardım ediyor.

* * *

Bizce İran-Irak savaşı bölgedeki mevcut "düzen"in kaderi üstünedir.

Şimdiye kadar bölgedeki düzenin hassaslığına öncelikle Arap devletleri açısından baktık. Bu devletlerin egemen oldukları bölgedeki varlıkları ve zenginlikleri iç zayıflıklar, istikrarsızlıklar ve büyük bir dengesizlik taşıyor.

Ancak bu devletleri karakterize eden aynı istikrarsızlık ve çalkantılara bölgedeki tüm öteki devletler de şu ya da bu derecede sahiptirler.

Bu devletlerin hiçbirinin sağlam bir ulusal tabanı yoktur. Tümü çözülmemiş ulusal sorunlarla parçalanmıştır. Sorunun boyutları, herbir devletteki nüfus oranını gösteren Tablo 1'deki ortalama rakamlardan görülebilir. Nüfusun çoğunluğu, ya da büyük azınlığı, o ülkedeki egemen ulustan değildir. Örneğin İran nüfusunun %45'ini İranlı olmayanlar oluşturmaktadır.

Kapitalizm son birkaç yılda hızla gelişmeyile bölgedeki hemen hemen tüm devletler, özellikle ulusal ve de dinsel hareketlerle karşı karşıya kalıyorlar ve bunların çoğu, komşu devletlerin doğrudan ya da dolaysız kışkırtmalarıyla oluyor.

Bir süredir, Ortadoğu'nun siyasal, hatta fiziksel haritasının yeniden çizilmesi konusu konuşuluyor. Örneğin Türkiye ve Irak'ın sınırları "yeniden gözden geçirdikleri" söyleniyor. Gazeteler ve hükümet yetkilileri, Irak'ın Kuzey'de "bağımsızlığını kaybettiğini" ileri sürerek, oradaki Türk halkının durumu üstüne haber iletiyorlar.

Arap dünyasına gelince, tanınmış Mısırlı gazeteci Muhammed Heykel "çok tehlikeli bir durum — kaos, dinsel savaşlar, cephe savaşları, ülkeler arasında bölünme..." gibi sorunların bölgeyi beklediğini yazıyor. *(Newsweek*, 28 Mayıs 1984)

Bu öngörü gerçekleşir mi gerçekleşmez mi bilinemez, ama kesinlikle yeteri kadar patlayıcı madde biriktiğini, bölgedeki silahlanma yarışı da açıkça göstermektedir. Bölgede herşey kapitalizme, ulusal baskıya, şövenizme ve yayılmacılığa karşı olan güçlerin savaşına bağlıdır. Kısacası devrime bağlıdır.

Kapitalizmin dayattığı savaşlar temelinde Ortadoğu'nun haritasının yeniden çizilmesi, bölge halkları için korkunç acılar ve dökülen kanlar pahasına olacaktır.

---

258. sayımızda çıkan "İran Irak savaşı üstüne" başlıklı yazıda bir yapıştırma yanlışımız oldu. 14. sayfadaki son iki paragrafın 15. sayfadaki ilk sütunun dördüncü ve beşinci paragrafları arasında olması gerekirdi. Düzeltir, özür dileriz.

BİZİ BİZDEN BAŞKASI

Son aylarda, biraraya getirince hepsinin bir bütünün parçaları olduğu anlaşılan çeşitli saldırılarla karşılaşıyoruz. Bu doğaldır ve ne ilktir, ne de son olacaktır. Olağanüstü bir durum olduğundan değil, olan bir durumu sergilemek ve daha iyi algılamak için olayların bir haritasını çıkarmakta yarar vardır.

Gazetemizin 254. sayısında da yayınladığımız gibi şubat ayı sonunda bir provokasyon telgrafı geldi. Telgrafı bu sayıda da veriyoruz. Telgrafı ilk yayınlarken, "ardından daha neler geleceğini birlikte göreceğiz" demiştik. Ardından nisan ayı içinde üç olay birden geldi.

Biri, İngiltere'de yayınlanan, geniş tirajlı, sağ eğilimli bir burjuva skandal dergisi olan *Özel Dedektif*'in 6 nisan 1984 tarihli 582. sayısında çıkan garip yazıydı. Bunu 256. sayımızda yayınladık, bütünsellik açısından yeniden yayınlıyoruz.

İkinci olay, 12 nisanda Almanya'nın Mannheim kentinde polisin yoldaşlarımıza silahlı provokasyonuydu. Silahlı saldırganların polis oldukları açığa çıkmasaydı, olay "yabancı düşmanlığı"nın "üzücü" bir örneği gösterilecek ve hatta polisçe "koğuşturulacaktı"! Ama açığa çıktı, oyun o biçimiyle bozuldu. Şimdi aynı oyun başka biçimlerde ve öteki kentleri de kapsayarak sürdürülmek isteniyor. Olaydan yoldaşlarımızı "suçlu" çıkarmaya çalışıyorlar. Sonra lokallerin ev sahipleri sıkıştırılıyor vb. Kararlı ve inatçı bir demokratik savaşımla bu oyun da kolayca bozulur.

Üçüncüsü, Türkiye'de 24 mayıs tarihli *Hürriyet* ve *Cumhuriyet*'ten, Avrupa baskılarında ise 25 mayıs tarihli *Milliyet* ve *Hürriyet*'ten öğrenildiğine göre 17-25 nisan tarihleri arasında İzmir'de girişilen bir seri operasyon sonucunda yapılan tutuklamalardı.

Bu tutuklamaların nisanda olduğunu gazeteler mayısta yazarken, aynı sıralarda, 18 mayıs tarihli *Ozel Dedektif* dergisinde ikinci bir yazı daha çıktı. Bu yazıyı da yayınlıyoruz.

Böylece son aylarda Türkiye'de ve çeşitli Avrupa ülkelerinde, amaçta bütünsellik, ülkeye göre biçimde çeşitlilik taşıyan bir saldırı dizisi açığa çıkıyor. Kuşkusuz bu dizide baş rolde oynayan Türkiye burjuvazisidir.

Türkiye'de ortam, denetimden çıkmaya doğru gittikçe burjuvazi tüm devrimcilere, özellikle de komünistlere büyük bir potansiyel tehlike gözüyle bakıyor ve saldırıyor. Saldırması doğaldır ancak bu saldırılarla "tehlikeyi" giderip gideremeyeceği apayrı bir konudur.

Kendi adımıza şunu diyebiliriz ki, son çözümlemede *bizi bizden başkası yenemez.* Biz ideolojik siyasal konumumuzda, tutumumuzda yanlışa düşmezsek, burjuvazinin saldırıları tek başına amacına ulaşamaz. Hatta yer yer gerçekleri sergilemek için yararlı materyal sağlayarak bizim amacımıza hizmet işlevi bile görebilir. Nitekim şu son saldırı dizisinin böyle bir yönü de vardır.

Balonlu teroristler

●1 Mayısta bombalı pankart asarak çeşitli eylem hazırlığına girişen TKP-İşçinin Sesi adlı örgütün 26 militanı yakalandı

●Örgüt üyelerinin evlerinde. 1 metre çapında balonlar ele geçirildi. Örgüt üyelerinin, yasak bildirileri bu balonla içine koyup uçurduktan sonra havada patlatarak çevreye yaymayı planladıkları açıklandı

EYLEME GEÇEMEDEN YAKALANDILAR İzmir Siyasi Şube Müdürlüğü'ne bağlı ekiplerce düzenlenen operasyonlar sonucu Türkiye'de ilk defa, balonlarla eylem koymaya hazırlanan yasadışı örgüt militanları yakalandı.

İZMİR (hha)- Güvenlik Kuvvetlerinin yap... dizi operasyon sonucu, başta 1 Mayıs'ta bomb... pankart asmak ve çeşitli eylemlerde bulunmak ... hazırlık yapan yasadışı **Türkiye Komünist Partisi-İşçinin Sesi** Örgütünün 26 üyesi, sahte kimlik, bildiri pankartla birlikte ele geçirildi.
Ege Ordu ve Sıkıyönetim ...

Hürriyet'*in 24 Mayıs Türkiye ve 25 Mayıs Avrupa baskısındaki "haber".*

Gazetemizin 254. sayısında "İşçinin Sesi' *nin 10. yıldönümünde bir provokasyon telgrafı" başlığı altında yayınladığımız yazıyı telgrafın fotokopisiyle birlikte yeniden veriyoruz.*

TELECOM — Telegram

```
NNNN
17 FEB 1984/2001
ZCZC CLM2784 ZGX9417 DP6111E259
GBXX CO DPNB 016/
NUERNBERG/1 16/15 17 2030

KIRKOR TORNACIYAN 29 PARKFIELD STREET
LONDON/N1

YENI MUECA DELE YOENTEMLERI BULMALLYIZ IKINCI BIR
HATA YAPMAYALIM

COL 29 LONDON/N1
```

for enquiries dial the number shown in your dialling instructions

İşçinin Sesi'nin adresine, Kirkor Tornacıyan adına şöyle bir telgraf geldi:

"Yeni mücadele yöntemleri bulmalıyız. İkinci bir hata yapmayalım."

Telgraf Nürnberg'den gönderilmiş ve kuşkusuz, *İşçinin Sesi*'ni Ermenilerin suikast eylemleriyle bağlı gösterme amacına yönelik bir provokasyonun ön hazırlığı niteliğini taşıyor. Ardından daha neler geleceğini birlikte göreceğiz.

İşçinin Sesi kendi doğru bildiği tutumu alır ve savunur. Provokasyonlar, saldırılar onun hiçbir alanda tutumunu etkilemedi, etkilemeyecektir. Osmanlı ve Türk egemen sınıflarının Ermenilere yaptıkları haksızlıklara, katliamlara, zorla göçlere karşı sesimizi her zaman yükselteceğiz, Ermeni sorununa ilişkin tutumumuzu sürdüreceğiz.

Mannheim'da polis provokasyonu

Bilindiği gibi Mannheim'da kaba ve düşündürücü bir polis provokasyonu yaşadık. Yoldaşlarımızdan ikisinin kafasından tabanca kabzası ve kelepçe darbeleriyle, bir yoldaşımızın kalçasından bir başka yoldaşımızın ise ayağından kurşunlanarak yaralanmasına yol açan olay geniş tepki uyandırdı. Olayı 258. sayımızdan yaptığımız alıntılarla kısaca hatırlatalım:

"MTİB'in haftalık olağan toplantısının bitiminden sonra, yoldaşlarımızdan ikisi, otobüs durağına yürürken şehrin merkezi bir yeri olan Markt Platz'dan geçiyorlardı ki üç sivil polis tarafından saldırıya uğradılar. Öteki iki yoldaşın olayı görüp olay yerine gelmeleriyle kavga sırasında sivil polisler silahlarını çekerek ateşlemeye başladılar.

"Karakolda resmi ve sivil polisler yaralı yoldaşlarımıza tekrar saldırdılar. (...)

"Saldırıyı ilk planda basit bir polisiye olayı olarak Alman kamuoyuna göstermek isteyen polis örgütü yükselen protesto karşısında ne yapacağını şaşırmış durumdadır. Polis sürekli geri adım atmakta ve çelişkili ifadeler vermektedir.

"Polis yetkilileri kimlik sormak istedikleri Türkiyelileri saldırısına uğradıklarını söylüyorlar. Bu apaçık bir yalandır. Olaya rastlantısal süsü vermek için yalan söylüyorlar. Olay günü derneğimizin her hafta yapılan olağan toplantısı vardı. Oldukça kalabalık bir üye toplantısı, toplantının bitme saati, olay yeri. Bunlar bize saldırının hiç de rastlantısal olmadığını gösteriyor. Ayrıca olay başlangıcında ve sırasında polis kimlik göstermemiştir. Saldırılan yoldaşlar bulundukları yerde sevilen, sayılan kişilerdir.

"Saldırganlar olay sırasında yoldaşlarımızı hedef alarak ateş etmişlerdir. Saldırganların öldürmek amacıyla ateş ettikleri açıktır. Daha sonra karakolda ateş eden saldırgana, resmi polis ayrıca şöyle demiştir: "Yazık 50 santim yukarıdan vuramadın."

"Devam edelim. Yaralı halde karakola gelen yoldaşımız daha içeri girer girmez saldırıya uğramıştır. Sanki yoldaşı tanıyor ve bekliyormuşçasına bir durum vardır. Ayrıca hastanede ifade almak isteyen polise, yaralı olan yoldaşımız, 'saldırganlar alkollü olabilir, kontrol edilmesini istiyorum' deyince, polis 'hayır, olamaz onlar bizim arkadaşımız' demiştir. Tüm bunlar küçük küçük noktalardır ki birleştirildiğinde ortaya saldırının özü çıkıyor: Örgütümüzü ve yoldaşlarımızı korkutacaklarını zannediyorlar, ancak yanılıyorlar."

Gene 258. sayımızda Mannheim'daki polis provokasyonunun gelişimi hakkında "son dakika" başlığı altında şöyle yazmıştık:

"On mayıs perşembe sabahı 6.30'da, yaralananlardan Turgay Kesici *hastaneden*, Sinan Çiçek ise evinden alınarak karakola götürüldüler. Yine yaralananlardan Bülent Öztoplu ve Kenan Bekar hakkında ise tutuklama kararı çıkarıldığı bildirildi, onlar da aranıyorlar.

Bülent Öztoplu'yu aramak bahanesiyle polis sabah erken saatlerde MTİB başkanının evine baskın yaptı. Ayrıca derneğe iki kez baskın yapıldı. Baskınlardan biri sırasında sorguya çekilmek istenen yetkili bir yoldaş, ifade verirse banda alacağını bildirdi ve teybi çalıştırdı. Bunun üzerine polis sorgudan vazgeçti."

"Arandıkları" bildirilen yoldaşlarımızın tutuklandığı mahkeme önünde düzenlediğimiz basın toplantısı ve protesto gösterisiyle polis provokasyonunu sergiledik.

YENEMEZ DİYORUZ!

Oportünizm yenilmeden burjuvazi yenilemez

"Burjuvaziye ve oportünizme karşı savaş birbirinden ayrılmaz", "oportünizm yenilmeden burjuvazi yenilemez" diyoruz. Şu son saldırılar, yıllardır yinelediğimiz bu olguya çok canlı, somut kanıtlar taşıyor. Burjuvazinin saldırılarıyla menşeviklerin saldırıları arasında çok önemli paralellikler vardır.

Geçen yılın sonlarında, Londra'da İTİB kongresinin hemen ardından birçok İTİB'li, evlerine yapılan bir baskın sonucu tutuklandılar. Baskına siyasal bir ihbarın neden olduğunu resmen öğrendik. Böyle bir ihbarı yapabilecek, olası tek "siyaset" İngiltere'ye gönderilmiş menşevikler olabileceği halde biz yine de başka olasılıklara pay bıraktık.

Aynı sırada, İngiltere'deki menşevikler bizi(!), "gurup çıkarları için tehlikeli buldukları işçileri çalışma izni yok diye İngiliz polisine ihbar edip attırma" ile "suçladılar". Böyle bir yöntemi kendileri kolayca kullanma alışkanlığında ya da bir suçu işleyip de başkasına atarak sıyrılma çabasında olmasalar, böyle bir suçlamayı yapmak durup dururken nasıl akıllarına gelirdi?

Böyle olaylar Türkiye'de de, Almanya'da da oldu. Hatta FİDEF başkanı, yoldaşlarımızın adlarını polise verdiklerini itiraf bile etti. Ama biz yine de burjuvaziyle menşevikler arasındaki paralelliklerden sözederken ihbar vb. polisiye olguları kastetmiyoruz.

Asıl paralellik, burjuvazinin de oportünizmin de, olması gereken anlamıyla siyasal yollardan yenemedikleri, açık düşüremedikleri güçlere karşı siyaset dışı, düzeysiz yöntemlerle saldırmalarıdır. Yalan, dedikodu, kişisel ve her türlü öznel karalama... Bu benzerlik, *Özel Detektif*'in yayınlarıyla, *Atılım* ve *Gerçeğin Sesi*'nin yayınları arasında çok çarpıcı olarak yansıyor:

Bu benzerlikleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Genel olarak yalan, dedikodu.
2. Yürükoğlu yoldaşımıza yönelik kişisel karalama.
3. Örgütümüzün övünülecek komünist disiplinini zorbalık, ezgi, baskı gibi göstermek.
4. DİSK'ten, Barış Derneği'nden, İKD'den gelme yoldaşları bu örgütlerle ilgisiz göstermek. Özellikle de, DİSK'te genel sekreter yardımcılığı yapmış, bu örgüte emeği geçmiş ve bunun böyle olduğuna binlerce DİSK'li işçinin de tanıklık edebileceği Aydın Meriç yoldaşımızı DİSK'le ilişiği olmamış gibi gösterme gafletine düşmek.
5. Matbaa konusu.
6. Parasal konuda karalamalar, spekülasyonlar, pislikler.

Şimdi okuyucularımızdan, *Özel Detektif*'te çıkan iki yazıyı okuduktan sonra, menşeviklerin, yukarıdaki altı başlık altında sınıfladığımız incilerine bakmalarını istiyoruz. Çok somut olarak göreceklerdir ki burjuvaziye karşı savaş oportünizme karşı savaştan ayrılmaz.

İşçinin Sesi

Özel dedektif I

6 nisan 1984

Özel Dedektif*'in 6 nisan 1984 tarihli sayısında yayınlanan "garip" yazıyı 256. sayımızda aynen basmıştık. Konunun bütünselliği açısından yeniden veriyoruz.*

Britanya'nın zor duruma düşürülmüş yerel yönetimi olduğunu iddia eden Hackney Belediyesi bazı çocukların eğitimini karanlık bir Türkiyeli aşırı gurubun ellerine bırakıp 86.000 sterlin harcamış görünüyor.

'Türk Eğitim Gurubu" Hackney bölgesinde, çoğunluğu Hackney bölgesine yerleşmiş Türkiyeli azınlığın çocuklarına değerli bir hizmet götürüyormuş gibi görünüyor. *Financial Times* yazarı David Tonge'un ayrı yaşadığı karısı İffet Tonge, eski başbakanlardan Lord Wilson'un bir zamanlar asistanlığını yapmış ve gençler için bir seks kitabı yazmış olan Jane Cousins da çoğu kez bu guruba kanat gerenlar arasında.

Aslında "Türk Eğitim Gurubu"nun gerçek denetleyicileri ve ardındaki gölgesi TKP'den atılan *İşçinin Sesi* gurubudur. Dünyanın en sertlik yanlısı komünist partileri arasında olduğu halde, TKP, *İşçinin Sesi* gurubunu ve R. Yürükoğlu takma adını kullanan liderini yutulması çok zor bir lokma olarak görmüştür. "Yürükoğlu" Londra banliyölerinden birinde, bekçilerle çevrili yarı-kale gibi bir yerde oturuyor. İzleyicileri Kuzeydoğu Londra'da baraka tipi evlerde yaşıyorlar.

Eye'in araştırmaları sonucunda, Türk azınlığın işleriyle ilgilenen Hackney Belediyesi memurunun 86.000 poundluk tahsisat verildiğinden haberi olmadığı ve tahsisatın verilmesine karşı olduğu açığa çıktı. Başvuru sahipleri doldurulan başvuru formalarında açık bir adres vermekten kaçınarak Belediye kurallarına ters düşmüşlerdir. Bu formada verilen adres aşağı yukarı şöyle: "c/o Hackeny College"

İşçinin Sesi gurubu, kendisine kılıf olan örgütler yaratmış. TUC (Sendikalar Birliği — *İ.S.)* ve bazı sendikaları aldattıkları 1983'ten bu yana çalışmalarını "yüce dava" üstünde yoğunlaştırdılar. Bazı kişileri, yasaklanmış Türk Sendikalar Federasyonunun (DİSK) liderleri olarak tanıtan gurubun "dayanışma" cephesi, federasyonun yurt dışına kaçan gerçek liderleri TUC merkezlerinde kimlikleriyle ortaya çıkıp *İşçinin Sesi*'nin desteklediği sahtekârları açığa çıkarınca zor durumda kaldı. Aldatılanlar arasında Arthur Scargill de vardı. Bu arada NUM (Ulusal Madenciler Sendikası — *İ.S.)* 700 sterlin dolandırılmış bulunuyor.

Özel dedektif II

18 mayıs 1984

Özel Dedektif (Private Eye) *dergisinin 18 mayıs 1984 tarihli sayısında yine garip bir yazı yayınlandı. Yazıyı aynen veriyoruz.*

Geçen yazı için " 'bilgilerin' kaynağı menşeviklerdir " demiştik. Şimdi dedikodu kaynaklarına Türkiye Büyükelçiliği vb. de eklenmiştir.

Bu arada, yeri gelmişken, çok sayıda asılsız iddiadan üçünü düzeltelim. Birincisi İşçinin Sesi*'nin Türk Eğitim Gurubu ile ne önceki yazıda söylendiği gibi bir ilişkisi vardı, ne de bu olmayan ilişki, şimdi söylendiği gibi koptu. Aramızda saygılı bir dostluk vardı ve vardır. İkincisi, Morning Litho,* İşçinin Sesi*'nin basıldığı matbaadır. Üçüncüsü,* İşçinin Sesi *Kütüphanesi çeşitli Türkiyeli demokratik örgütlerin temsilcilerinden oluşan bir vakıftır. Kurucusu, büyük özverilerle onu geliştiren* İşçinin Sesi *olduğu için adı haklı olarak öyledir ve vakfa katılanların tümünün ortak isteğiyle öyle de kalacaktır.*

Başkent Polisi, *"Özel Dedektif"*'in *(Private Eye) İşçinin Sesi* gurubu ve onun lideri Bay Yürükoğlu'na ilişkin enformasyonunu büyük ilgiyle izlemekte" imiş.

Özel Dedektif'in 582. sayısında biz, Londra'nın Hackney Belediye Meclisi'nin "eğitim" amaçlarıyla 86.000 sterlin vermiş olduğu Türk Eğitim Gurubu'nun, kendisi oldukça aşırı olan Türkiye Komünist Partisi'nden ayrılma, uç derecede aşırıcı "İşçinin Sesi"nce denetlendiğini iddia etmiştik. *Dedektif* basılana dek geçen zaman içinde, (Türk Eğitim) Gurubu rakip solcularca ele geçirilmiş ve "İşçinin Sesi" kliği işten uzaklaştırılmıştır. Yine de başka sadakalarla varlıklarını sürdürseler gerek: Londra'nın İslington Belediyesi, Marksist kitaplar kütüphanesinin bakımı için doğrudan "İşçinin Sesi"ne 9.200 sterlin yardım yapmıştır ve Valerie Wise'ın Büyük Londra Belediyesi Kadın Komitesi, kârlı basım kontratının çoğunu, Doğu Londra'nın Custom House semtinde, "İşçinin Sesi"nce denetlenen bir matbaa olan Morning Litho Printers'a vermiştir. Lider "Yürükoğlu" hakkında, Türk topluluk arasında dolaşan iddialar doğru çıkarsa Britanya solu bu denli cömert olur muydu?

Türk makamlarına yakın kaynaklar, "Yürükoğlu"nun Nihat Akseymen diye, kanun kaçağı bir Türk aşırıcısı olduğuna ilişkin inançlarını artık doğrulamışlardır. Onların iddialarına göre, Türkiye'nin bundan bir önceki darbesi sırasında, Türkiye İşçi Partisi TİP'in fonları Akseymen'e emanet edilmiş ve bunları emin bir yer olan İngiltere'ye götürmesi söylenmiştir. O ise, iddiaya göre, buraya gelir gelmez, fonları kendi kullanımına sokmuştur.

Bu iddia doğru bile olsa, Akseymen'in eski hazine meraklılarınca ziyaret edilmesi pek olası değildir.

Türk anayasasındaki bir madde Türkiye'de komünist örgütler kurulmasını yasaklıyor ve böyle tüm örgütleri illegal ilan ediyor. İddiaya göre Akseymen'ce çalınan fonlar illegal bir örgüte aittir ve Türklerden Başkent Polisi'ne herhangi bir resmi diplomatik yaklaşım, söz konusu diplomatı, illegal bir örgütle, onun illegal fonlarını geri almak için gizli iş çevirme suçlamasına açık bırakabilirdi.

Öyle görünüyor ki "R. Yürükoğlu"nun garip durumu Scotland Yard'ın dosyalarında beklemek zorunda.

Bu da menşevik "dedektif"

1. Genel olarak yalan, dedikodu

"İngiltere'de kendi görüşlerini benimsemeyenleri takip etme, sataşma, ev basma, gurup çıkarları için tehlikeli buldukları işçileri çalışma izni yok diye İngiliz polisine ihbar edip attırma, kendi provokasyon yuvalarından ayrılanları ölümle tehdit etme, cuntaya teslim etmek amacıyla zorla Türkiye'ye göndermeye kalkma, zorla ifade imzalatma, gizlice evlerine girip hem politik, hem adi nitelikte hırsızlık yapma vb. sayısız mafya tipi eylemlerde bulunanlar ve emir verenler bizce tek tek ismen bilinmektedir." (*Gerçeğin Sesi,* sayı:2)

2. Yürükoğlu yoldaşımıza kişisel karalama

"...Yürükoğlu'nu burjuvazinin uşağı haline getiren sürecin başlangıcı da anti-sovyetizm batağı oldu. Elbette kariyerist ve bencil kişiliği de onun dönekler kervanına katılmasını hızlandırdı." *(Gerçeğin Sesi,* sayı:6)

3. Komünist disiplini baskı, cendere gibi göstermek

"...Bürokratik disiplin, *'İşçinin Sesi*'nin özünü sarmıştır. Bu gurupçuğun tabanındaki insanlar, hastalıklı ruhlarını tatmin için emir veren ücretli reislerin! 'zor disiplini' altında bulunuyorlar. Ücretli reislere itiraz etmek demek, sürgünü göze almak demektir. Örgütten atılmayı göze almak demektir." *(Gerçeğin Sesi,* sayı:7)

4. DİSK'ten vb. gelme yoldaşları o örgütlerden ayrı gösterme çabası

"...Daha önce de... 'tanınmış sendikacılardan' Aydın Meriç benzeri şeyler yazmıştı...

(...)

"...Bunlar uzunca süre, kendi militanlarını DİSK'in, Barış Derneği'nin, İKD'nin, İGD'nin temsilcileri gibi göstererek İngiltere kamuoyunda çok yönlü (ama, özellikle maddi) destek sağladılar...

"İngiltere demokratik kamuoyu zamanla Türkiye demokrasi güçlerinin temsilcileriyle tanışmaya, onlarla ilişki kurmaya, onlara destek vermeye başlayınca, tezgah bozuldu." *(Gerçeğin Sesi,* sayı:7)

5. Matbaa konusu

"Burada merkezlenen 'işçi sınıfı düşmanlarının sesi' işçi sınıfı hareketinin malı iken *gaspettikleri matbaadan* küfür, yalan ve çarpıtmalar çıkarır dururken *Gerçeğin Sesi*'nin daha güçlü çıkması zorunludur." (abç) *(Gerçeğin Sesi,* sayı:4)

6. Parasal konuda karalamalar, pislikler

"...Gene çok eski bir atasözüdür. Benzetmede yanlış olmasın derler. Ne ki, bizim böylesi bir benzetmeyle söze başlamamız, çok iğrenç provokasyonlara başvuran bir gurupçuğa onların anlayacakları dille yanıt vermektir. Bunlara Çürükoğlu tayfası derler...

"Bu provokasyon yuvası kokuşmuş bir bataklıktır. Daha doğrusu bu bataklıkta vıyaklayan kurbağalardır. Bataklıkta dipsiz bir tekneye yelken açmışlardır.

(...)

"Bu provokasyon gurupçuğu kendisini, bağlı olduğu karanlık yerleri maskelemek amacıyla kimi yöntemler uyguluyor. Bunlardan biri de *yaz taarruzu* dedikleri bir kampanyadır." (TKP'nin Sesi Radyosu, 21 Ağustos 1981)

"Yaz Taarruzu... Derken kimse 'yahu bu paralar nereye gidiyor' demeyecek miydi sanıyordun?

"Eskisi gibi kullanacak adam azaldıkça para kaynakları da azalacak. Ve saldırganlaşman daha da artacak, böylece gerçek yüzün daha da çok açığa çıkacak." *(Gerçeğin Sesi,* sayı:2)

"...Gücü 15-20 kadar sözüm ona entellektüel, *paralı* askerden ibaret olan Yürükoğlu revizyonisti..." (abç) *(Gerçeğin Sesi,* sayı:6)

"Bu gurupçuğun tabanındaki insanlar, hastalıklı ruhlarını tatmin için emir veren ücretli reislerin! 'zor disiplini' altında bulunuyorlar...

"... *'İşçinin Sesi'* yığınlardan herşey ister ama, önce para vermelisin! Paran varsa neler olursun neler! Günlük yaşantın önemli değil, ne yaparsan yap, yeter ki para ver!" *(Gerçeğin Sesi,* sayı:7)

Burjuva skandal dergisi *Özel Dedektif*'te işlenen aynı konular, burjuvazinin beşinci kolu menşevik dedektiflerce de işte böyle işleniyor.

Mannheim Türkiyeli İlericiler Birliği (MTİB) üyelerine karşı Alman polisinin saldırısından sonra kurulan "Yabancı Düşmanlığına Karşı Eylem Komitesi" eylemlerini sürdürüyor.

Saldırıyı protesto eyl ml ri sürüyor

Bilindiği gibi Mannheim Türkiyeli İşçiler Birliği'nin (MTİB) en aktif üyelerine polisin giriştiği provokasyona karşı geniş bir protesto çalışması yapmak amacıyla "Yabancı Düşmanlığına Karşı Eylem Komitesi" kurulmuş ve çeşitli eylemler gerçekleştirmişti. Geçtiğimiz günlerde yeni bazı eylemler daha yaptık.

26 mayıs günü, şehrin merkezinde, üç ayrı yerde masa açtık. Komitenin hazırladığı enformasyon masasının arkasında 20 metrelik bir flama vardı. Flamadaki, "Mannheim'da polisin anti-faşistlere karşı giriştiği saldırıyı protesto ediyoruz, gerici yabancılar yasası kaldırılsın" yazısı halktan ilgi gördü.

Eylemde 7 bine yakın bildiri dağıtıldı. Bildiride 30 mayısta yaptığımız geceye çağrı da yer alıyordu. Halka sesli propaganda yaptık. Çok kişiyle ilişki kurup olay hakkında bilgi verdik. Açmış olduğumuz imza kampanyasına imza topladık. Bu eylemde, "Yabancı Düşmanlığına Karşı Eylem Komitesi"nde yer aldıkları halde ne menşevikleri ne de öteki hareketleri görmek mümkün olmadı.

30 mayıstaki geceyi Yeşillerden bir kadın arkadaş kısa bir konuşmayla açtı ve programı o yönetti.

Folklor ekibinin gösterisinden sonra geceyi düzenleyen komite adına bir Alman arkadaş bir konuşma yaptı. Konuşmasında, burjuvazinin işçi sınıfını nasıl çalışan ve sosyal yardım alan diye bölmek istiyorsa, yerli-yabancı diye de bölmek istediğini söyledi. Polis provokasyonunu protesto etti ve bütün ilerici demokratları dayanışmaya çağırdı.

Daha sonra sahneye Komkar'lı ozan Seyko çıktı. Yabancı düşmanlığını işleyen bir şiir okudu. Türkçe ve Kürtçe türküler söyledi.

Kısa bir aradan sonra "Rote Rohr" (Kızıl Boru) adlı bir tiyatro gurubu, yabancı işçi düşmanlığını sergileyen bir gösteri yaptı.

Gecede MTİB adına Türkçe ve Almanca bir konuşma yapıldı. Sözlerine, polis provokasyonuna karşı MTİB'le dayanışma gösteren ve üstün bir özveriyle çalışan kişi ve kuruluşlara teşekkürle başlayan konuşmacı yoldaş özetle şöyle dedi:

"Polisin arkadaşlarımıza yönelik bu provokatif saldırısı rasgele yabancı düşmanlığı değil, anti-faşist, devrimci kişilerin hedef seçildiği, bilinçli, amaçlı bir eylemdir.

"Burjuva gazeteleri tek taraflı haber yazarak polisin konumunu güçlendirmeye ve kendi haksız amaçları için kamuoyu oluşturmaya çalışırken, 10 mayıs sabahı dört arkadaşımız hakkında tutuklama emri verilmiştir...

"Bu dört arkadaşımız hakkında, yaralama, karşı gelme ve ülke huzurunu bozmaktan dava açılmıştır. Tutuklama gerekçesi ise 'Almanya'dan kaçma tehlikesini önlemek'miş(!)

"Bu 'gerekçe' kendi içinde çelişkilerle doludur. Hastaneden çıkalı, uzun bir zaman geçmiş ve özellikle arkadaşlardan ikisine pasaportlarının geri verilmiş olmasına karşın tutuklama kararı çıkana kadar Mannheim'da kalmışlardır. Arkadaşlardan biri zaten hastanede tedavi altındaydı. Diğer arkadaşımız ise siyasal sığınmacı olduğundan bu olaydan önce de, değil Almanya'yı Mannheim'i bile terk etmesi yasaktı. Polisi mahkemeye vererek haklarında dava açtıran arkadaşlarımız, haklı oldukları bu olaydan ötürü kaçmayı hiç düşünmemişlerdir.

"Bu arada polisin dernek üyelerimize yönelik yeni tutuklama operasyonlarına girişeceğinin ilk belirtileri ortaya çıkmaya başladı. 22 mayıs 1984 salı sabahı dernekte nöbetçi olan bir arkadaşımız da polislerce dernekten alınarak tutuklanmıştır, cezaevine götürülmüştür.

"Derneğimizi sürekli gözetim altında tutan polis, şimdi yeni provokasyonlarla açığını kapatmaya çabalıyor. Buna karşı tüm Türkiyeli, yabancı ve Alman demokratik kişi ve kuruluşlar daha güçlü bir sesle yanıt vermezlerse, burjuvalığıyla zaten sınırlı demokrasiyi biraz daha sınırlama yönünde adımlar atılacaktır. Ve bu Almanya'daki yerli ve yabancı tüm emekçilerin zararına olacaktır.

Düzenlediğimiz gecede, Rote Rohr tiyatrosunun gösterisi

Gecenin kalabalıklığı dayanışmanın boyutlarını yansıttı.

"Çünkü yabancı düşmanlığı biçiminde ifadesini bulan bu saldırılar özünde bir bütün olarak Almanya'da çalışan tüm işçilerin ekonomik, demokratik haklarına saldırıdır. Yabancı düşmanlığı, gerçekte işçi düşmanlığıdır.

"Bütün devrimci, demokrat ve anti-faşistleri yabancı işçi düşmanlığına, kazanılmış demokratik hakların kısıtlanmasına karşı sesini yükseltmeye ve tutuklu arkadaşların derhal serbest bırakılması istemini desteklemeye çağırıyoruz."

Konuşmadan sonra, Hamburg'tan bir yoldaş, kendi bestelediği devrimci türküleriyle programa renk kattı. MTİB'in Enternasyonal Folklor Gurubu Kürt, Türk, Ermeni ve Yunan halk oyunları oynadı. Gurubun gerçek anlamda enternasyonal olması büyük ilgi gördü. Frankfurt'tan gelen yoldaşlarımızın folklor gösterisi de çok güzel oldu.

Mannheim saldırısına ilişkin olarak bazı Türkiyeli hareketlerin olaya ilkesiz yaklaşımları göze çarpıyor.

Bu hareketlerin en önde gelenlerinden biri Halkın Kurtuluşu'dur. İlkeli davranayım derken ilkesizliğin batağına battılar. Sakız gibi "yabancı düşmanlığı"nı ağzından düşürmeyen bu akım, somut eyleme geldi mi, özellikle de polislerin işin içinde olduğu bu olaydan uzak kalmak için elinden geleni yaptı. Yoldaşlarımızın polise saldırdıkları dedikodusunu çıkarıp hiçbir eyleme ve toplantıya yanaşmadı.

"Menşevik FİDEF" ve onun Mannheim örgütü ise komite içinde yer almalarına karşın, polisin saldırıları yoğunlaştıkça geri çekilmeye başladılar. Son dönemde *İşçinin Sesi*'nin Cephe'den ayrılmasından olsa gerek, *Serxwebun*'dan arkadaşlar bize karşı olan küskünlüklerini sürdürüyorlar. "Yabancı Düşmanlığına Karşı Eylem Komitesi" kurulurken, önceleri bu arkadaşlar ne dernek ne de *Serxwebun* adına girmek istediler. Ancak bir sürü eylem gerçekleştikten sonra girdiler. Ama dayanışmaları bu düzeyde kaldı.

Saldırıya karşı ortak savaşım bilincinde olan örgütlerle eylemlerimize devam edeceğiz.

Nevzat Uyar, Mannheim

Haklılığımızı kamuoyuna sergiliyoruz

Mannheim'da yoldaşlarımıza yapılan polis provokasyonuyla gelişen olaylar güncelliğini koruyor. Bu yabancı işçi düşmanlığı olayındaki son durumu kısaca özetlemek istiyorum.

Savcılığın 10 mayıs 1984'te çıkardığı tutuklama kararı ile yoldaşlarımızdan hastanede yatmakta olan Turgay Kesici tutuklanarak Mannheim hapisane hastanesine, Sinan Çiçek ise evinden alınarak Heildelberg hapisanesine gönderilmişlerdir.

Aynı gün sabah 6.30'da MTİB başkanı yoldaşımızın evinin sivil polisler tarafından basıldığı ve Bülent Öztoplu'nun arandığı anlaşılmıştır. Olaydan hemen sonra avukatlara gidilmiş ve tutuklama kararı, ancak avukatların savcılığa başvurusundan sonra öğrenilmiştir. Kararın gerekçesi yoldaşlarımızın Almanya'dan kaçmalarının önlenmesiymiş. Kenan Bekar 3 hafta önce, Bülent Öztoplu ise 30 nisanda hastaneden taburcu edilmişler ve her ikisinin de kimlikleri kendilerine verilmiştir. "Kaçma tehlikesi"(!) olan bir insana kimliği neden iade edilsin? Bu çelişkiyi bir köşeye yazıp, "tutuklama kararı" ile birlikte gelişen olayları iletelim.

Kenan ve Bülent yoldaşlar hakkındaki tutuklama kararını öğrendikten sonra bir durum değerlendirmesi yapıldı ve şu sonuçlara varıldı:

1. Haklı oldukları bir olay yüzünden neden kaçmaya kalkışsınlar?
2. Polis istediği kadar yoldaşlarımızı suçlasın, yoldaşlarımızın avukatları polisler aleyhine dava açmıştır, yani yoldaşlarımız davacıdır.
3. Yoldaşların kaçmaya niyeti olsaydı, örneğin Bülent Yoldaş elindeki pasaportuyla Almanya'yı legal yollardan terk edebilirdi. Bu kaçma konusundaki çelişkiyi sergilemek yararlı olacaktı.
4. Yoldaşlarımızın haklılığını kanıtlamak ve gerici basının etkisi altında kalanlara olayın hiç de örneğin *Mannheimer Morgen*'in yazdığı gibi olmadığını göstermek için bir sergileme gerekiyordu.

Yoldaşlarımız tutuklanırken biz de olayı protesto ettik.

Bu nedenlerle, yoldaşlarımızın bir basın toplantısı ve protesto gösterisiyle gidip "teslim" olmaları kararlaştırılmıştır.

On bir mayıs cuma günü saat 12.30-13.30 arası yapılan ve Türkiyeli örgütlerden biz hariç hiç kimsenin katılmadığı *(Serxwebun, Devrimci İşçi* ve FİDEF komitedeler) ama 100'ün üzerinde Alman devrimci-demokratların katıldığı bir protesto gösterisi yaptık. "Alman ve yabancı işçiler kardeştir" "Yaşasın uluslararası dayanışma", "Anti-faşistler hemen serbest bırakılmalıdır" belgileriyle mahkeme salonuna giderek, yoldaşlarımızı "teslim" ettik. Bu olayla gerçekte yoldaşlarımız teslim olmuyorlar, polisin içyüzünü sergileyerek, saldırganları teslim alıyorlardı!

Avukatlar, yoldaşlarımızın hakkındaki tutukluluk kararının derhal kaldırılması için başvuruda bulundular. Başvuru kabul edildi. Yoldaşlar kefaletle serbest bırakıldılar. Polise karşı bu davayı hepten kazanmak için savaşımda tüm ilerici güçleri dayanışmaya çağırıyoruz.

Mannheim